

רבי אהרן טויסיג שליט"א
מספר על פורים
שנחרט בלבו לנצח

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 319

פנינים לפרשת צו

אל רבינו בא יהודי לשאול שאלה כל שהיא, בתוך הדברים הבין רבינו שהוא כהן, והבחין בו שהוא מרכיב משקפיים. האיר לו רבינו כשבת שחוק על פניו: "הלא תדע כי אתה פסול לעבודה בבית המקדש, שכן בעל מום אתה שאינך רואה בלי משקפיים"...

פנינים מענייני הפרשה, ממרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א

בפרשיות אלו של בניית המשכן וכלי הקודש והמקדש והמסתעף, אין מתאים יותר מלהביא זעיר מזעיר על ציפייתו הגדולה של רבינו שליט"א לבניין הבית במהרה בימינו.

לפני כעשור שנים, החל רבינו בכתיבת 'צירת הענק דרך חכמה' על הלכות עבודה וקרבנות להרמב"ם. על פי התוכנית הוא חישב לכתוב כמו 'דרך אמונה' שעל זרעים, ובאותה מתכונת לעשות גם על קדשים. הוא החל אפוא, בעבודת נמלים של ממש, לקבץ פסקי הלכות באופן מסודר מכל ספרי 'חזון איש', בכתב יד ובעל פה, במה שנדפס ובמה שתחת ידו בכתב יד, מפי השמועה ומה ששמע מעצמו, וכך סידר לו אלפי פסקים על ספר הרמב"ם מבית הבחירה ועד סוף.

שלב שני - החל רבינו לסדר פסקי הלכות של הראשונים ואחרונים ז"ל על סדר הרמב"ם, כשהוא משלב את פסקי ה'חזון איש' בכל מקום מתאים, ולצידם הוסיף חידושי סוגיות הנוגעים לאותו ענין, אותם כתב ב'באור ההלכה'. לאחר תקופה של כמה שנים הופיע 'דרך חכמה' כרך ראשון.

בהקדמה לספר, כותב רבינו דבר לא ידוע בשם רבינו ה'חפץ חיים' ז"ל: "שהלימוד והעסק במצוות הבלתי נהוגות בזמן הזה, יותר הכרחי ויותר נבחר מהלימוד בהמצוות הנהוגות, כי אחר שלשלמותנו צריכין אנו לעיון ולמעשה בכל חלקי תורתנו הקדושה, ובזה החלק הבלתי נהוג, אי אפשר בו המעשה והעיון, והעסק בו יספיק לנו לעיון ולמעשה יחד", עכ"ל.

מסופר ('מנחת יהודה'), כי כשעסק בהלכות הציץ שלבש הכהן

גדול, הסתפק רבינו בדברי התוס' (סוכה ה' א') הדין בשיעור הציץ, וכותב בתוך הדברים שסתם מצח הוא שני אצבעות, וחכך רבינו בדעתו היאך הדברים עולים עם המציאות, הרי המצח רחב יותר משני אצבעות, וחשב ליישב אולי הכוונה למצח של נער בר מצווה, שראוי להיות כהן גדול. בעודו עסוק בסוגיא זו נכנסו אל החדר אב ובנו הנעשה בר מצווה בימים אלו... מיד ניגש אליו רבינו והניח את היד על המצח, וראה כי אכן זהו שני אצבעות. שביעות רצון נראתה על רבינו, ומיד בירך את הנער בחום...

אל רבינו בא יהודי לשאול שאלה כל שהיא. בתוך הדברים הבין רבינו שהוא כהן, והבחין בו שהוא מרכיב משקפיים, האיר לו רבינו כשבת

כשתקפו הצרות את ישראל, החליטו שמונה עשרה בחורים מתלמידי ישיבת 'נובהרדוק' לברוח מגבולות רוסיה, מבלי שיהיה להם אישורי יציאה. לדאבון לב נתפסו הבחורים על ידי שוטרי הגבול, והיו כולם בסכנה גדולה...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: מפעולה והתאמצות אחת קטנה, ניתן לפעול גדולות ונצורות

"ויאמר להביא את ספר הזכרונות" (אסתר ו')

ידוע שאימת הצאר ניקולאי הייתה מוטלת על כל נתיניו. איש לא העז ללכת כנגדו, שכן ברשותו היה הורג אנשים חפים מפשע ללא דין ומשפט - ככל אשר עלה על רוחו. אמנם, בעומדו לכבוש את מדינת פולין קמו מתנגדיו (המורדים בהשקט), וסייעו לחיילי מדינת פולין להרוג ולאבד את חיילי הצאר. כמובן שחיילי הצאר ושריו השיבו כנגדם מלחמת חורמה, ובעיקר חיפשו אחר האיש העומד בראש קבוצת המורדים.

לאחר חקירות ודרישות עלה בידם לדעת מי הוא ואיזה הוא, והתחילו לחפש אחריו כדי להענישו, אך לא הצליחו במזימתם, כי הלה היה ערום מאד, ותמיד הצליח להשתמט מידיהם.

פעם אחת הבחינו בו כמה חיילים כשהוא נוסע בעגלתו, והתחילו לדלוק אחריו. ויהי כראותו שכלתה אליו הרעה, החליט להטעות את החיילים. מה עשה? היכה בשוט על סוסו שיתחיל לרוץ, ובתוך כך קפץ מן העגלה ונס על נפשו. החיילים המשיכו בטעותם לרדוף אחר עגלה ריקה, אדהכי והכי רץ לתוככי הכפר הסמוך, ודפק על דלת הבית הראשון הסמוך לחומה. משפתח לו בעה"ב היהודי את הדלת, סיפר לו הלה דברים כהווייתם, שהוא בורח מציפורני החיילים הרשעים מבלי לספר לו מי הוא, והתחנן על נפשו שייתן לו מסתור ומחסה בביתו.

היהודי חשש על נפשו, בידעו שבוודאי תוך זמן קצר יבואו חיילי הצאר לחפש אחריו, ואז יהיו חיי שניהם בסכנת מוות. בלית ברירה המשיך האיש ודפק על בית של יהודי אחר, הלה הסכים להכניסו אל ביתו, הורה לו להחליף בגדיו ולהתעטף ב'טלית' של היהודים ומיד לעמוד בקרן זווית, כיהודי המתפלל 'שמונה עשרה' כשטליתו מכסה פניו, וכך, אף אם יכנסו החיילים לביתו, לא תעלה על דעתם שהאיש ה'מתפלל' לפנייהם הוא הגוי אשר הם דולקים אחריו...

כך הווה. חיילי הצאר חיפשו אחריו מבית לבית, ומשראו יהודי עומד ומתפלל, לא חשדו בו לרגע שהוא האיש המבוקש, והמשיכו בדרכם, ובזה יצא האיש מכלל סכנה. לאחר שאכל ושתה וחימם את גופו, שכב לישון על המטה שהציע עבורו בעה"ב בסבר פנים יפות. למחרת היום יצא לדרכו, כשהוא מבטיח ליהודי שיזכור את חסדו וישיב לו גמולו הטוב ביום מן הימים. הלה שמע את דבריו, וכיון שלא ידע שהוא מנהיגם של המורדים, לגלג (במחשבתו) ולעג ל'בן כפר' ש'הבטיח' לסייע בעדו לעתיד...

לאחר זמן ויגיעה רבה, הצליחו המורדים להפיל את שליטתו של הצאר ניקולאי, ואז קיבלו המורדים עליהם את מנהיגם הנערץ (אותו 'אורח') למלוך עליהם ביד רמה. בימים ההם כשבת המלך החדש על כסא מלכותו, שלח מכתב אל אותו היהודי שהציל את חייו, בו כתב 'הזמנה' לבוא אל ארמון המלוכה בהקדם האפשרי.

היהודי קיבל את המכתב בתדהמה מהולה בפחד, כי כלל זה היה ידוע ומפורסם, שהחכם אשר עיניו בראשו בורח מן הרשות אשר ברוסיה, כי פגיעתה רעה, אך לאיך גיסא אוי לו למי שיפר פקודתו של המלך. בלית ברירה עלה על הרכבת ברגלים כושלות, ופנה לנסוע אל ארמון המלוכה...

בהגיעו עד לפני שער המלך, הראה לשומרים את ה'הזמנה', מיד נפתחו בפניו כל השערים והולוכוהו אל 'בית המלך פנימה'. ויהי כאשר נכנס בלב מלא פחד, נתקבל על ידי המלך בכבודו ובעצמו בסבר פנים יפות, ובכניסתו שאלו המלך "התכיריני?". ... הודה היהודי על האמת, שלא זכה מעודו לקבל את פניו ואיך יכירו?

השיב לו המלך שלא כן הוא, אלא ראה אותו טובא, והזכיר לו כל אותו המאורע שהצילו מיד רודפיו, ואז אמר לו: "באותה שעה חשבת שהצלת איש אחד פרטי, אך האמת שהצלת כל תושבי מדינת רוסיה! כי בזכות הצלתי הגיעו כולם אל המנוחה ואל הנחלה בהפלת הצאר הצורר ניקולאי, שהיה הורג וטובח אזרחים תמימים וחפים מפשע". ובזאת נתן לו אישור מיוחד לבקר אותו בארמונו בכל עת שירצה, והעניק לו עוד מתנות רבות...

עובדא זו סיפר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, והוסיף מוסר השכל בצדו: פעמים רבות נדמה בעיני האדם שעשה רק מצוה קלה

פורים תשל"ב יישאר חרוט לנצח, בליבי ובלב כל בני המשפחה. ביום זה הגיע לבית אבי מורי זצ"ל, כ"ק האדמו"ר מ'תולדות אהרן' זצ"ל, לקיים מצוות ביקור חולים. הביקור הזה היה עבורו ממש סם חיים, והוא התרגש ממנו עד כדי דמעות...

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א: ביום הפורים כל הטבעים מזדככים

שימי הפורים היו עבורם הרבה יותר רוחניים מהשנים הקודמות, לפני שלמדו וידעו גודל ערכו וחינו של היום הקדוש הזה. אין לי שום ספק שאם לומדים את ה'קדושת לוי' בפנים הספר, במתינות ובהבנה, כל אחד ואחד יתעורר לגשת בצורה אחרת לחג הקדוש הבא לקראתנו. מי אני ומה אני שאומר ואדבר במעלת קדושת מחברו. די במה שכתוב ב'תפארת שלמה' (פרשת כי תבוא), שה'חזוה מלובלין' זצ"ל היה מקדיש מידי יום ביומו שעה אחת, במשך שש-עשרה שנה ברציפות, ובה היה מודה ומהלל להשי"ת ששלח נשמה גדולה כזו כמו הרבי מברדיטשוב לעולם הזה. וכך כתב:

"וכל דבריו גחלי אש קודש, ובכוחם להלהיב ולעורר הלב והנשמה. אשרי האיש שיש לו שכל בקדקודו, לעשות לעצמו שיעור בספר הקדוש 'קדושת לוי' לכל הפחות שלושים יום לפני החג, כדי שיוכל להרגיש טעם רוחני בחג ובמצוות היום, כי בלימוד זה נתעורר ונתעמק להבין ולהשכיל בכוח מעלת קדושת היום ומצוותיו, ובפרט קריאת המגילה".

עולם הטבע מזדכך על ידי קריאת המגילה

הנה ציטוט קצר מדבריו הקדושים:

"ומעתה יתלהב לב האדם בקראו המגילה, ויכוון שמעתה מקבל על עצמו את עול תורתו ומצוותיו, כמאמר חכמינו ז"ל (שבת פח ע"א) 'קיימו מה שקיבלו כבר'. ויכוון: מה שחלף ועבר - אין. ומעתה הוא

פורים תשל"ב יישאר חרוט לנצח, בליבי ובלב כל בני המשפחה. ביום זה הגיע לבית אבי מורי זצ"ל, כ"ק האדמו"ר מ'תולדות אהרן' זצ"ל, לקיים מצוות ביקור חולים. הביקור הזה היה עבורו ממש סם חיים, והוא התרגש ממנו עד כדי דמעות.

כ"ק האדמו"ר הגיע לביקור עוד לפני תפילת שחרית, והסביר שמאחר וביום זה התפילה בבית מדרשו מסתיימת בשעה מאוחרת, ולאחריה עובר כל הציבור בסך, להביא משלוח מנות, על כן הקדים לבוא.

אבי זצ"ל אמר לו, שבזה מקיים האדמו"ר את דברי האר"י הקדוש, שלפני התפילה יקבל האדם על עצמו מצוות 'ואהבת לרעך כמוך', והאדמו"ר חיך לאות שביעות רצון.

אחר כך מסר לו האדמו"ר בקבוק יין ומזונות, לקיים מצוות משלוח מנות, וכמו כן מעטפה ובה סכום כסף. אבי זצ"ל ביקש מהאדמו"ר שייקח בחזרה את הכסף, שכן הוא מעדיף במקום לקבל כסף - שהרבי יחשוב עליו בקביעות...

האדמו"ר הפציר בו שישכים לקבל, אך אבא סרב, ולבסוף אמר שרק בתור 'סגולה' הוא מוכן לקבל. תכף ומיד הוציא האדמו"ר מטבע של לירה מכיסו, הושיט אותה לאבי ואמר: "זה לסגולה, והכסף לשימוש..." אבא חיך, סבר וקיבל.

ראוי לציין כי הרופאים לא הסכימו בשום פנים ואופן לשחררו מבית החולים לפורים, ורק משום שהיו עדים לגודל בכיותיו ודמעותיו שהתגלגלו על לחייו, לא עמדו בסירובם וניאותו לשחררו. לשאלת הפרופסור מדוע מתעקש הוא כל כך להשתחרר, השיב: "יום גדול וקדוש בא לקראתנו. מעלותיו וקדושתו רבו גם רבו. רוצה אני לשמוע מגילה ברוב עם, ולהיטהר בסילודין במקווה טהרה בערב פורים, לקראת היום הקדוש, וכן לקיים את מצוות היום". ביקור זה של האדמו"ר הפיח בו רוח חיים, ומצב רוח מרומם מאד.

במהלך הביקור התפתחה ביניהם שיחה חמה ונפלאה על גודל קדושת היום. כמה פעמים התערב בקולם ציטוט ממאמרו הנלהבים של ה'קדושת לוי' על פורים. באמצע הדברים התלהב האדמו"ר התלהבות עצומה, והתבטא: "אינני יודע איך אדם רוצה להרגיש תענוג רוחני, והתעוררות של קדושה בפורים, אם אינו לומד את 'הקדושות' ש'בקדושת לוי'..."

שמחה גדולה היא לי, שבסייעתא דשמיא, במשך השנים למדתי לפני פורים עם תלמידים את ה'קדושת לוי', ורובם ככולם אמרו

"לכן יתלהב האדם בקריאת המגילה, ובשמעו יכין את עצמו לקבל עליו מאותו יום עול תורה ומצוות, ויתחדש כנשר נעוריו, וישמח בעול קבלת תורה. ויכוון בקריאת המגילה שיזככו כל העולמות, ואפילו העולם הזה, הוא עולם הטבע, כולם יזדככו על ידי קריאת המגילה, וישמח מאד שיזדככו כל העולמות, ויקויים מקרא שכתוב (תהילים קד, לא) 'ישמח ה' במעשיו'.

"ויכוון שבכל דיבור שיוצא מקריאת המגילה נברא הארה, וכל דיבור שיוצא נברא מלאך אחד. מה מאד יתלהב האדם כשיעלה במחשבתו שמכל דיבור ודיבור שמח הבורא בו, ונברא מלאך, מה מאד יתלהב האדם, כי כן הוא בדברי קדושה, והשם יתברך שמח בקריאת מגילה של בני ישראל, ונזדככו כל העולמות וכל הנשמות, ובכל דיבור ודיבור עושין נחת רוח לבורא ויוצר ועושה הכל, ומקיים 'בן חכם ישמח אב' (משלי י, א) זה הקדוש ברוך הוא.

"והא-ל יתן בליבנו לעבדו בלב שלם ולשמור מצוותיו, וישמח ויעלוז הא-ל בנו, וישמח אותנו בשמחתו, כמו שנאמר (אסתר ח, טז): 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר', אמן סלה".

על פי דבריו הקדושים של ה'קדושת לוי' הדברים מיושבים! ביום הפורים כל הטבעים מזדככים, ונפשו של כל אחד מתעוררת ביום הזה, על ידי קריאת המגילה, לשמור רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה. וכל אחד מתלהב בנפשו שמהיום הזה והלאה ישכח את העבר ויקבל על להבא. וכיון שכך - אין לנו שום פחד ומורא לשתות ולהתבסס, כי בטוחים אנו בס"ד שיום זה גדולתו וסגולתו גדולים מאד, בפרט אחרי קריאת המגילה, ושתייה זו תגרום לנו רק התעוררות והשפעה לטובה, ולא ח"ו להיפך.

בזה עלה בלבי בס"ד, להסביר את טעם מנהגם של ישראל קדושים להתחפש בפורים ולהתלבש בבגדים לא להם, כי ביום זה זוכה היהודי לעלות מדרגה לדרגה, עד שממש אי אפשר להכיר אותו, כי פנימיותו ונשמתו השתנתה עד לבלתי הכיר. ממש כמו האדם שהלביש על פניו מסווה, שאי אפשר להכירו. כמו כן נפשו ונשמתו של איש יהודי בפורים, מתעלות ומתעלות גבוה מעל גבוה, והוא בכלל אינו אותו האדם שהיה לפני פורים, אלא נשתנה למעליותא ולטיבותא, בבחינת: "פנים חדשות באו לכאן".

(מתוך 'דורש טוב' - פורים)

**וכל אחד מתלהב בנפשו
שמהיום הזה והלאה ישכח
את העבר ויקבל על להבא.
וכיון שכך - אין לנו שום פחד
ומורא לשתות ולהתבסס, כי
בטוחים אנו בס"ד שיום זה
גדולתו וסגולתו גדולים מאד**

מקבל עליו עול תורתו ומצוותיו יתברך שמו.

"ולכן אמרו בזוהר הקדוש (תיקו"ז תיקון כא) יום כיפורים שהוא כמו פורים! כלומר שהארת יום כיפורים היא כ'פורים', משום שביום כיפור - מה שחלף ועבר אין, ומעתה הוא מטוהר, וחושבנא מכאן ולהבא. כי עיקר הארת יום הכיפורים לקנות לב חדש לעבוד אותו, כך בפורים, מה שחלף ועבר אין, ומעתה מקבלים עלינו עול תורה ומצוות יתברך שמו.

"וגם, כי בפורים ביארנו שהטבעים נזדככו על ידי קריאת המגילה שמאיר בעולם הזה! כי הנה ידוע ש'מושב החיצונים' הוא בעולם הזה, והעולם הזה רוב רובו הוא חיצונים, רק שנזדככו על ידי מעשה בני אדם.

"ונמצא, שבפורים נזדכך העולם הזה, הוא עולם הטבע, על ידי קריאת המגילה, ומקבלים עול תורה ומצוות, ועל ידי זה נזדככו כל החיצונים. כן הוא ביום הכיפורים שנזדככו כל החיצונים, ומטילים גורל הוא פורים - השעיר לעזאזל.

**הצטרף עכשיו
גם אתה**

להצטרפות מוקד 'דרשו'
02-5609000

**המוני בית ישראל
בכל העולם היהודי
התחילו בלימוד
המשנה ברורה
במסגרת הדף
היומי בהלכה**

**דף
היומי
בהלכה**

"מבטח לו נשוא בן העולם הבא"

(תלמוד בבלי
מסכת גדה עג ע"א)

שיעורים מבוארים ומתומצתים מפי הרבנים הגאונים שליט"א
בקו השיעורים של 'דרשו' על פי תוכנית 'דף היומי בהלכה'

077-2222-666

הרב אריה זילברשטיין שליט"א
שלוחה 1/1

הרב אפרים סגל שליט"א
שלוחה 1/2 בעברית ובאידיש

הרב מרדכי שלמה פריינד שליט"א
שלוחה 1/3 באידיש

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

באותה שנה השקעתי בתפילות! קמתי כשעתיים לפני הנץ החמה, כשהעולם עדיין צלול, בהיר ונקי, ובמשך כשעתיים בכיתי ביחד עם אשתי. אמרנו תהילים באופן מיוחד, ובהגיענו למזמור כ"ב - אותו מזמור שאמרה אסתר, כשנכנסה במסירות נפש למלך אחשוורוש, תוך שהיא מסכנת את חייה: 'א-לי א-לי למה עזבתני'...

הגאון הרב מנחם שטיין שליט"א, על ההזדמנות הגדולה לתפילה וישועה

"בעוד שבכל ימות השנה כשהאדם ממתפלל לקב"ה ומבקש ישועה - בודקים אותו, אם אכן מגיעה לו הישועה, ואפילו ביום הכפורים לא כל תפילה מתקבלת ב'אופן אוטומטי', אלא שוקלים זכויות כנגד חובות - יש יום אחד בשנה, יום הפורים, שבו התפילות מתקבלות בלי בדיקות מדוקדקות, וכל הזקוק לישועה ופונה לבורא עולם בתפילות ובתחנונים - נענה!"

"ככל שהוספתי לעיין בספרים הקדושים, קיבלתי תחושה שמהו ענק מסתתר מאחורי המשפט שבפורים 'כל הפושט יד נותנים לו', ונגעתי רק באפס קצהו. החלטתי באותה שנה לשנות את סדר היום בפורים, מכפי שהייתי נוהג בכל שנה. באותה שנה השקעתי בתפילות! קמתי כשעתיים לפני הנץ החמה, כשהעולם עדיין צלול, בהיר ונקי, ובמשך כשעתיים בכיתי ביחד עם אשתי. "אמרנו תהילים באופן מיוחד, ובהגיענו למזמור כ"ב - אותו מזמור שאמרה אסתר, כשנכנסה במסירות נפש למלך אחשוורוש, תוך שהיא מסכנת את חייה: 'למנצח על אילת השחר מזמור לדוד א-לי א-לי למה עזבתני רחוק מישועתי דברי שאגתי' - התחננתי לבורא עולם: 'רבונו של עולם! אני מבקש ממך זרע של קימא! אני מבקש ממך פתרון לבעיה ממנה אני סובל! רבונו של עולם

הרמב"ם בהלכות מגילה (פרק ב הלכה טז) פוסק: "ואין מודקדים במעות פורים, אלא כל הפושט יד ליטול נותנים לו". הפירוש הפשוט הוא שמדובר כאן על גדר הלכתי, שהגם שבשאר ימות השנה בודקים כל מי שפושט את ידו לצדקה, אם אכן זכאי הוא ליטול מקופה של צדקה, מכל מקום ביום אחד בשנה - בפורים - לא בודקים, אלא כל הפושט יד ליטול נותנים לו!

לימדונו רבותינו, שבמשפט זה טמון תוכן עמוק יותר: אם נפנים את הדברים, נצא כולנו בעזרת השם יתברך, עם תובנות מעשיות, ונשכיל לנצל כראוי את ההזדמנות החד שנתית שניתנה לנו ביום הפורים.

הדברים התפרסמו בשעתו, על ידי אברך חרדי שגר עד היום בלייקווד שבארצות הברית, ובשעתו למד כאברך צעיר בישיבת לייקווד, שנוסדה על ידי רבי אהרן קוטלר זצ"ל.

אותו אברך היה נשוי עשר שנים ולא זכה לפרי בטן. הוא עשה את כל ההשתדלויות שהציע עולם הרפואה, אך הישועה לא הגיעה. ולא זו בלבד, אלא היתה לו בעיה בריאותית לא פשוטה, וגם כאן נלאו הרופאים מלמצוא לה מזור.

לאחר שבסיעתא דשמיא נושע משתי הבעיות, הוא כתב מכתב שהתפרסם ברבים, וזכה לכינוי 'המכתב מלייקווד'. הוא כתב את המכתב לא לפני שהוא 'מתנצל' על כתיבתו:

"אני אברך צעיר, שאינו ראוי לומר לאחרים גדולים ממני מה לעשות", כך הוא פותח את מכתבו.

"מצד אחד, מי אני ומה אני כי אכתוב דברים, ואפרסם אותם בפרהסיא? מצד שני, איני יכול לשתוק! ליהודים רבים יש צרכים ומצוקות, ואיני יכול למנוע טוב מבעליו! יש בידי 'מכרה זהב', שהנני נרעש מגודל יקרתו, והיאך אהיה 'עניו' בשעה כזאת, ולא אודיע על מציאותו לאחי שנמצאים במצוקה, והם כה זקוקים לו? כיון שהתקרבו לתענית אסתר וליום הפורים, עיינתי במה שכותבים הספרים הקדושים על מעלת יום הפורים, בו 'כל הפושט יד - נותנים לו', ומתוך העיון בדבריהם, נוכחתי ללמוד ולהבין כי במשפט זה טמון עומק עצום, מלבד הפן ההלכתי. ביום הפורים כל הפושט יד למלכו של עולם, בתפילות ובתחנונים - נותנים לו!"

"הריני מצהיר ומעיד עלי שמים וארץ, שעד ליל הסדר, תוך שלושים יום בלבד, שתי הישועות הגיעו!! "אחי! לא עת לחשוב, לא עת לשקוט ולנוח! אני קורא לכם בפרהסיא: תנצלו את יום הפורים כדת וכראוי!"

שהוא הזמן המסוגל ביותר, לתפילות ולבכיות...
והריני מודיע לכם: לאחר פחות משנה, עשינו בסייעתא דשמיא
סעודת פדיון הבן, לבננו הבכור שנולד!"...

חדרי האוצרות והמבוא אליו

השטן יודע היטב את מעלתו הגדולה של היום הזה, בו שערי
שמים פתוחים, וכל הפושט יד ומבקש - נותנים לו. לכן הוא
משתדל, ביתר שאת וביתר עוז, לגרום לכך שיהודים ישתוללו
ברחובות, יבזבוז את הזמן על קפצונים, ובלבד שיגיע כבר זמן
צאת הכוכבים, והזמן המסוגל יחלוף ויעבור, בלי שנוצל כראוי.
משל למה הדבר דומה? לאדם שקיבל רשות להכנס אל גנזי המלך
למשך זמן קצוב, וליתול במשך הזמן הזה כאוות נפשו. מה עושים
הממונים כדי שהלה לא ירוקן את הקופה? הם מעמידים במבוא
המוליך אל חדר האוצרות, שולחנות עמוסים במאכלים טעימים,
מפיצי ריח ניחות, כאשר בחלל המבוא מתנגנות מנגינות ערבובות,
נעימות לאוזן, וכל זה כדי שהלה יאכל ויתענג כמה שיותר זמן
בחדר הזה, וכך לא יוותר לו זמן לשהות בחדר האוצרות.
הבה נזכור! פורים הוא יום תפילה ובקשה! כל אחד צריך לדאוג
להקדיש זמן לתפילות. שערי שמים פתוחים!
ביום זה קיבלנו את התורה ברצון, ולכן זהו זמן מסוגל לבקש
בקשות רוחניות לעליה ולהצלחה בלימוד התורה הקדושה. לבקש
מהשי"ת שנזכה לשבת באהלה של תורה, ללמוד ולהתענג ממנה,
כי בקשות רוחניות שכאלו - בודאי מתקבלות באהבה וברצון.
נשתדל, אפוא, לקיים את מצוות היום בהידור, אך בד בבד עם
זאת, להשקיע בתפילות, על גשמיות ורוחניות גם יחד, ונזכה
למילוי כל משאלות ליבנו לטובה.

(מתוך 'דורש טוב' - פורים)

אני יודע שאתה רוצה רק את טובתי, אלא שאתה מבקש ממני:
'השמיעני את קולך כי קולך ערב', אתה רוצה לשמוע מפי שאני
'קשור' אליך, ומכיר בכך שהישועה יכולה לבוא רק מידך המלאה
הפתוחה הקדושה והרחבה. אנא ממך, בורא עולם! יום פורים הוא
יום המסוגל לתפילה, ואני מבקש ממך 'להודיע שכל קוויך לא
יבושו', ומי שמקווה ומתפלל לה' - זוכה לישועה!

"לאחר שעתיים של בכיות ותפילות, ניגשנו להתפלל כותיקין.
לאחר התפילה וקריאת המגילה, קיימנו את מצוות היום, ועוד
נותר לנו זמן, במשך היום, לסגור את דלת הבית, ולשוב ולבכות
על העניינים האלו, שאנו כה זקוקים להם..."

"הריני מצהיר ומעיד עלי שמים וארץ, שעד ליל הסדר, תוך
שלושים יום בלבד, שתי הישועות הגיעו!!
"אחי! לא עת לחשוב, לא עת לשקוט ולנוח! אני קורא לכם
בפרהסיא: תנצלו את יום הפורים כדת וכראוי! שערי שמים
פתוחים, השטן הוא זה שמבלבל את דעתנו, ומריץ אותנו מכאן
לשם ומשם לכאן, וגורם לנו לבזבז את היום הקדוש הזה על
השתוללויות שלא במקומן!"

"בוודאי יש לקיים את כל מצוות היום בהידור, אבל אל לנו לאבד
את הגבולות, אל לנו להתעסק בטפל ולזנוח את העיקר. יש
להקדיש זמן, 'לתפוס פינה שקטה', להתפלל ולבקש מה' את כל
הבקשות, מתוך הכרה והרגשה שכל כולנו תלויים בחסדי השי"ת,
וביום זה מובטח לנו כי 'תשועתם היית לנצח ותקוותם בכל דור
ודור'."

התפילות פעלו את פעולתן

רבותי! זה 'עובד'! אני מכיר זוג המתגורר בבני ברק, שבמקור הם
מאופקים. גם להם היתה בעיה של עקריות, ולאחר שקרא הבעל
את המכתב של האברך מלייקווד, פנה לאשתו בעדינות ואמר לה:
"מנהגנו בכל שנה לנסוע ביום הפורים למשפחה שלך באופקים.
מתאספים שם לסעודה כל אחיך ואחיותיך, ואכן זהו מפגש 'חד
שנתי' משמח ביותר. אולם השנה אני מבקש ממך: הבית שלנו
בלי 'ילדים... בואי נשאר בבית ביום הפורים הקדוש, וננצל את
היום לתפילות!"...

הוא סיפר לה על "כל הפושט יד נותנים לו", על "להודיע שכל
קוויך לא יבושו", ועל "מרדכי בן יאיר - בן שהאיר עיניהם של
ישראל בתפילתו בן שמעי - בן ששמע אל תפילתו, בן קיש -
שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו". הוא הסביר לה את כח
התפילה שיש ביום המסוגל הזה!

לא קל היה לו לשכנע את האשה לוותר על מפגש משפחתי כזה
של פעם בשנה, אך לאחר ששמעה את כל דבריו שנאמרו בנחת
ובעדינות - סברה וקיבלה.

במכתב שכתב האברך הזה, והתפרסם ברבים, הוא כותב:
"נשארנו באותה שנה בביתנו. קיימנו את כל המצוות בהידור, ואף
סעדנו את סעודת פורים בשמחה. אולם הקדשנו זמן רב לתפילות,
בדיוק כמו שעשה האברך מלייקווד. ניצלנו את אשמורת הבוקר,

"אני יודע היטב את תכניותיך! אתה מעונין לנהל נגדי 'מלחמת התשה'... עשר פעמים, עשרים פעמים אתה לא מבריא כלום, ואתה רוצה שאני אתייאש מלבדוק אותך, ואז תבריא את הסחורה... ובכן דע לך! לא יעזור לך כלום! גם אם אעמוד כאן מאה שנה - לא תהיה פעם אחת שלא אבדוק אותך, ואסנן את כל החול שבמריצה"...

הגאון הרב מאיר צימרוט שליט"א, על שערי השמים הפתוחים

"ליהודים הייתה אורה" (אסתר ח' ט"ז)

מספרים על יהודי ברוסיה שרצה קצת להתפרנס. דע עקא, בתוך רוסיה היה קשה מאוד לעשות זאת, והוא החליט 'להבריא את הגבול' ולמכור שם את הסחורה.

הבעיה הגדולה היתה עם שומרי הגבול העומדים על משמרתם, ומי שנתפס מנסה להבריא סחורה אל מחוץ לגבולות המדינה, בלי לשלם מיסים, אחת דינו להישלח לסיביר הקפואה, ולעבוד שם בעבודת פרך, עד שנשמתו פורחת ממנו.

האיש לקח מריצה, מילא אותה ערמה גדולה של חול, וצעד לכיוון מעבר הגבול.

"מדוע אתה מבריא סחורה מחוץ לגבול?", רעם לעברו השומר. "האם שילמת עליה מיסים כחוק?"

"מאימתי אסור להעביר חול החוצה?", ענה הלה בקור רוח. "מאימתי משלמים מיסים על חול?"

"כלום סבור אתה שאני טיפש שנולד היום?". רעם השומר. "תאמר מיד מה אתה מחביא בתוך החול!"

"אדוני השומר! אינני מבריא דבר בתוך החול. יש כאן רק חול, ותו לא!"

"ובאמת סבור אתה שאאמין לך?", צווח השומר, וציוה על היהודי לעמוד בצד.

השומר הביא מסננת, ובמשך שעה ארוכה פקד על היהודי לסנן את כל החול שבמריצה, אך לא מצא בו דבר. חול, חול, ורק חול...

"אתה יכול לעבור", סינן השומר. "על חול לא משלמים מיסים!"

כעבור כמה ימים, הסיפור חוזר על עצמו: היהודי מגיע לשער הגבול עם מריצה מלאה חול.

- "מה יש כאן?"

- "חול"

- "ומה יש מתחת לחול? יהלום? מצלמה? נגן?"

- "אין כלום! רק חול!"

- "כלום סבור אתה שאאמין לך?"

העמיד את היהודי בצד. סננו את החול, והפעם במשך זמן כפול - אין כלום...

"תעבור, על חול לא משלמים!"

כעבור כמה ימים הסיפור חוזר על עצמו, וכעבור כמה ימים נוספים הוא שוב חוזר על עצמו. בכל פעם השומר מצוה את היהודי לסנן את החול, ולא מוצא בתוכו כלום.

פעם אחת, בסיומיה של בדיקה, אמר השומר ליהודי: "אני יודע היטב את תכניותיך! אתה מעונין לנהל נגדי 'מלחמת התשה'... עשר פעמים, עשרים פעמים אתה לא מבריא כלום, ואתה רוצה שאני אתייאש מלבדוק אותך, ואז תבריא את הסחורה... לא יתכן שכל כך הרבה פעמים תבזבז את הזמן שלך, ותעביר רק חול... ובכן דע לך, לא יעזור לך כלום! גם אם אעמוד כאן מאה שנה - לא תהיה פעם אחת שלא אבדוק אותך, ואסנן את כל החול שבמריצה"...

עברה שנה. היהודי ממשיך לעבור. השומר ממשיך לסנן. אף פעם אין כלום בתוך החול.

השומר כמעט ויצא מדעתו...

באחת הפעמים הוא פנה ליהודי: "האם תוכל לגלות לי מה הן תכניותיך האמיתיות? אני מבטיח לך בהן צדק שאם תגלה לי - לא אמסור אותך לידי השלטונות, ואף אתן לך לעבור 'חופשי' בלי לבדוק אותך"...

נענה היהודי ואמר לו: "אדוני השומר! כלום סבור אתה שאני מבריא

הגאון התאזר בסבלנות, המתין הרבה זמן עד שהבחור סיים תפילתו, ואז התפתח ביניהם כעין מבחן בש"ס. כל הסובבים עמדו פעורי פה, כשגמרא ממעילה ותוספות בזבחים רש"י בפסחים וכו' וכו' נתגלגלו על השולחן, כפי שאומרים 'ארויס פון הארבל' ['יצא מהשרוול'], כאמירת "אשרי" השגור בפי כל...

אב"ד סאנטוב ליקווד, הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, על תפילות ושמחה

כשאדם רואה מה שהשי"ת נותן לו, חיים, חן וחסד ועוד אלפי ורבות טובות, אז לבו מתרונן משמחה, וכשלב שש ושמוח אז דווקא הוא הזמן הנכון ביותר להתפלל על בנים, ולכן מיד לאחר שהוא אומר מתוך שמחה "מודים אנחנו לך" וכו', הוא ממשיך מתוך לב שמח, ומבקש "לדור ודור נודה לך" וכו', לזכות לבנים טובים ולהמשיך להודות עליהם מתוך שמחה, ואז בעז"ה הוא מובטח שישועתו קרובה לבוא!

בספר 'התחזקות בתפילה לה' (להגאון רבי משה יאדלר שליט"א, בעמח"ס 'מאור השבת', עמוד קי"א) הביא סיפור נפלא שסיפר לו ידידו שהיה נוכח בשעת מעשה:

פעם איקלע הנ"ל לבית מדרש מסויים, בעת שנערך כעין 'מבחן' בין יהודי מבוגר, שהיה גאון עצום ובקי מופלא, לבין בחור כבן י"ח, אשר הוא ג"כ בקי בש"ס. הדבר היה אחר תפילת ערבית, כשאחד ממתפללי הבית המדרש הראה לאותו גאון ובקי על הבחור הנ"ל, העומד ומאריך בתפילתו, והצביע עליו כאחד מגאוני הדור העתידיים. הגאון התאזר בסבלנות, והמתין הרבה זמן עד שהבחור סיים תפילתו. כשסיים, התפתח ביניהם כעין מבחן בש"ס, וכל הסובבים עמדו פעורי פה, כשגמרא ממעילה ותוספות בזבחים רש"י בפסחים וכו' וכו' נתגלגלו על השולחן, כפי שאומרים 'ארויס פון הארבל' ['יצא מהשרוול'], כאמירת "אשרי" השגור בפי כל...

הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע אמר, שלכאורה ייפלא: למה בתפילת שמונה עשרה, שאנו מתפללים על כל הדברים שבעולם, אין אנו מתפללים לזכות לבנים תלמידי חכמים, חסידים ואנשי מעשה? וביאר בפה קדשו, שלגודל מעלת התפילה על הבנים, חששו אנשי כנסת הגדולה לתקן במיוחד תפילה על כך, כדי שהמקטרגים לא יכניסו ראשן ורובן לבטל את התפילה, ועל כן הכניסו את התפילה רק בדרך רמז, שבברכת מודים אומרים "לדור ודור נודה לך ונספר תהילתך", ויש לכוון כשאומרים מילים אלו, שהקב"ה יזכהו בדורי דורות כאלו - שיוכל להודות לה' על כך...

ובטעם הדבר, למה נתקנה תפילה זו על הבנים דווקא בברכת ההודאה, שלכאורה שם מודים על מה שיש, כמו שאומרים "על חיינו המסורים" וכו' "על נפלאותיך וטובותיך" וכו', לא מבקשים על מה שאין, למה לא רמזו את התפילה על בנים במקום אחר בשמונה עשרה? יש להסביר את הדבר על פי מעשה שהיה: מעשה באברך חשוד בנים, אשר נכנס להזכיר את צרתו לפני כ"ק מרן האדמו"ר בעל ה'לב שמחה' מגור זי"ע. הרבי שמע את כאבו ואמר לו: "אתה מודאג? - הֲיָה בשמחה!".

תקופה קצרה לאחר מכן, כאשר עלה אותו אברך ירושלימה להסתופף בצל הקודש, הזכיר עצמו שוב לפני הרבי, וגם הפעם קיבל תשובה להתחזק במידת השמחה. בפעם השלישית היה זה כאשר הרבי יצא ממכונתו לשמחה מסויימת, הלה ניגש והזכיר את עצמו, וגם עתה השיב לו הרבי "היה בשמחה". מעתה שוב לא נותר לאברך כל ספק, כי דברי הרבי אינם בגדר חיזוק בעלמא, כי אם רמז ברור כי ישועתו תלויה דווקא בשמחה, הוא קיבל אפוא על עצמו, כי מכאן ואילך יחדול להתהלך מודאג ממצבו, וישתדל לשמוח בכל עת. כעבור תקופה קצרה נושע האברך ונפקד בזרעא חייא וקיימא... כמו"כ מסופר על אברך אחר, שגם לו אמר הרבי ה'לב שמחה' שיהיה בשמחה. אמר האברך לרבי, כי אינו מסוגל להיות בשמחה עד שיושע, ולכשיושע יהיה בשמחה, אמר לו הרבי: "מה אעשה, בשמים אוהבים שמחה!".

לפי"ז מובן היטב ומיושב הכל כמין חומר, שבתפילת ההודאה,

להפתעה כזו לא ציפה: הרבי קורא לו ומפקיד בידיו מעטפה ובה כסף: "סור נא ליישוב פלוני, ומסור זאת לידי משפחה פלונית". שיש לרבי רוח הקודש - הוא ידע זאת מכבר, אבל לא עד כמה...

רבה של מגדל העמק, הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א, על הצדקה המיוחדת

"וּמְשַׁלֹּחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְנֹנֹת לְאֲבִיוֹנִים" (אסתר ט', כ"ב)

רבי אשר מסטולין זצ"ל, בנו של רבי אהרן הגדול מקרלין היה. נודע בצדקותו, ברוחב לבבו ובצדקת פזרונו, עד שהעידו עליו גדולי דורו כי "מאשר שמנה לחמו". הוא היה זן, מכלכל ומפרנס להמוני עניים ואביונים שהגיעו לפת לחם.

הגבאי של הרבי ומקרובו, היה החסיד רבי יהושע טורובר ז"ל. הוא היה נשלח בשליחותו לכל מיני כתובות, להביא לשם ישועה והרווחה. היה הרבי נותן בידיו שם וכתובת, ובשליחותו היה רבי יהושע מסדר הכל על הצד היותר טוב.

אבל להפתעה כזו לא ציפה: הרבי קורא לו ומפקיד בידיו מעטפה ובה כסף: "סור נא ליישוב פלוני, ומסור זאת לידי משפחה פלונית". שיש לרבי רוח הקודש - הוא ידע זאת מכבר, אבל לא עד כמה... זו לא הפעם הראשונה שהרבי שולח אותו ליישוב כה מרוחק מסטולין עירם, אך כחסיד אמת לא שאל קושיות ושם לדרך פעמיו.

מיד עם בואו לאותה עיירה, לא נח ולא שקט וניגש לכתובת המיוחדת. הלילה היה קר וחורפי, והוא החליט לנקוש על הדלת. את מראה הזוועה שגילה לנגד עיניו קשה לתאר! עניות ושפלות מדרגה ראשונה. הילדים שכבו בבית רועדים מקור ונפוחי כפן. בחדר הפנימי שכבה האם ועוללה הרך בידיה. לא היה לה אוכל לפיות הילדים, ולא עצים לחמם את הבית עבור התינוק הקטן.

רבי יהושע נכנס הביתה כרוח סערה, הוציא מתרמילו את צרור הכסף וציווה על הילדים לרוץ לרכוש עצים להסקה. הלך בעצמו לקנות מעט קמח, והחל בידיו ללוש בצק. תוך דקות אפה לחמים ועזב את הבית, כשבני הבית אינם יודעים כלל מי הוא ומי שלחו לכאן.

עני הגון וצדקה ראויה הם זכות מיוחדת משמים, ולא כל פעם זוכים לכך. בפורים יש סיעתא דשמיא מיוחדת לקיים את המצוה בהידור גם ללא טורח גדול. החידוש בפורים הוא, שגם אם העני אינו הגון כל כך, הצדקה שלמה בתכלית ההידור, שהרי לעומת כל השנה יש עכשיו מצוה לתת לכל מי שפושט יד; ואם כן, כל אדם בכל מצב הוא עני הגון וזכאי לקבל צדקה.

ולמה דווקא בפורים מופיע ענין זה - שאין צורך לחפש אחר עני הגון? כי המן ביקש להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים, ואת מחשבתו הרעה ניסה לעשות באמצעות כסף שהעביר לאחשוורוש. באים חכמינו ואומרים: כסף תחת כסף - כולנו היינו נתונים להשמדה, וכולנו נתונים לחיים ולשלום. זהו בעצם כופר נפש שכל איש ישראל זכאי וראוי לו.

רבי יהושע החליט שלא להישאר במקום, אלא לשוב לסטולין עוד הלילה. הוא נטל מקלו ותרמילו והחל לעשות את הדרך חזור, אך לא שיער את קבלת הפנים שמצפה לו, הרבי חיכה בפתח העיר.

"הרבי לא ידע מנוח מהרגע שהלכת", סיפרו לו מקורבי הרבי. "הוא התהלך אנה ואנה בחדרו אפוף שרעפים, ולא ניגש עדין לתפילת ערבית". "נו, איך היה?", שאל הרבי בחשש, "האסט געטראפען? (מצאת?)".

"אבער געטראפען (ועוד איך מצאתי)", השיב החסיד בלהט. פני הרבי הווארו באור יקרות, והוא החל להתפלל תפילת ערבית במתינות ובקול גדול, כדרכו. משסיים, אמר הרבי בשמחה של מצוה: "כדאי לטרוח בשליחות מצוה 999 פעמים בחינם, כדי לזכות פעם אחת לצדקה אמיתית!".

(מתוך הספר 'אור השבת')

שונה הוא יום הפורים משאר המועדים שיש לבני ישראל, שבימי הפורים יש לנו מצוה מיוחדת של מתנות לאביונים - מה שאין כן בכל החגים. אמנם יש בחג הפסח חיוב של 'קמחא דפסחא', אבל בפורים הוא חלק ממצוות החג, כפי שכתוב במגילה (ט, כב): "ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים".

חז"ל כבר דנים בכך, שלעומת כל החגים, נותנים בפורים לכל הפושט יד. למה היה להם לחז"ל לחדד דבר זה?

חכמינו מלמדים אותנו שהרבה צריך להתאמץ, כדי לזכות לעשות צדקה הגונה.

שנים רבות היה מהרהר ה'חתם סופר' בהשתוממות, מדוע זימן לו הקדוש ברוך הוא ניסיון שכזה, להתגורר תקופה ממושכת עם גוי שפל שכזה, ולא ידע להשיב תשובה ברורה על כך...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

”רוח והצלחה יעמוד ליהודים ממקום אחר” (אסתר ד', י"ד)

סיפור נשגב של השגחה פרטית, ארע עם קדוש ישראל מרן ה'חתם סופר' זצ"ל, כתוב בידי נכדו, הגאון רבי שלמה סופר זצ"ל, בספרו 'חוט המשולש', אשר לקחו ומוסרו נוגעים לכל אחד ואחד מבאי עולם:

כאשר היה ה'חתם-סופר' בחור צעיר, זכה ללמוד את תורתו בעיר מינץ שבגרמניה, אצל רבו הגדול, איש אלוקים קדוש, רבי נתן אדלר זצ"ל. בימים ההם, היה מתאכסן אצל בעל-הבית מתושבי המקום, שכיבדו מאוד ונתן לו חדר מרווח ונאה לישון בו, ואוכל כיאות להשביע את נפשו.

באותה תקופה עבר הצבא הצרפתי דרך העיר מינץ, והחוק המקומי קבע, שזכותם של החיילים לדרוש מכל אחד מבני העיר שיפנה להם חדר לישון בו, היכן שרק יחפצו. גם לביתו של בעל הבית ההוא, שארח בביתו את ה'חתם סופר', הגיע חייל צרפתי גוי וביקש לישון בביתו. היות שבחדר בו ישן ה'חתם סופר' היו שתי מיטות, הוכרח ה'חתם סופר' לישון יחד עם החייל בחדר אחד. עצם השהות עם גוי ערל וטמא תקופה ממושכת, היתה מאוסה בעיניו, והדבר חרה לו מאד.

במשך הזמן הוטבו בעיניו של החייל הנהגותיו של הבחור הצעיר, וחכמתו ונעימותו מצאו חן בעיניו, עד שהפציר בו שילמדו קצת מהנהגותיהם וחכמתם של היהודים. כשראה ה'חתם סופר' שלא יוכל לחמוק מבקשתו, נעתר לה, והחל מלמדו נקודות ספורות מחכמת התורה, אך לא את גופי התורה עצמה.

שנים רבות היה מהרהר ה'חתם סופר' בהשתוממות, מדוע זימן לו הקדוש ברוך הוא ניסיון שכזה, להתגורר תקופה ממושכת עם גוי שפל שכזה, ולא ידע להשיב תשובה ברורה על כך.

עשרות שנים לאחר מכן, פרצה מלחמה עקובה מדם בין צרפת לאוסטריה. בימים ההם שימש ה'חתם סופר' כבוד כרבה הנערץ של העיר פרשבורג, עיר ואם בישראל, מלאה חכמים וסופרים, שהיתה אז תחת שלטונה של אוסטריה.

בעיצומה של המלחמה, מצאו שני יהודים מתושבי העיר נשק יקר מאוד שהונח בשדה הקרב, והסימנים הראו שהם שייכים לצבא הצרפתי. המוצאים התקשו לחלק ביניהם את המציאה, ובאו להתדיין בבית דינו של ה'חתם סופר' למי שייך הנשק על פי 'דין תורה'. בית הדין נטה לטובת אחד הצדדים, ויצא בפסק דין חתום

המאשר כי המציאה שייכת לו. עם זאת יצוין, כי על פסק הדין לא היה חתום שמו של ה'חתם סופר' במפורש, כי אם החותמת של 'בית הדין - פרשבורג'.

הצד המפסיד הבטיח לנקום על כך, איום שלא אחר מלהתממש. תקופה קצרה לאחר מכן פשט הצבא הצרפתי על ביתו של היהודי שזכה בדין תורה, ומצאו אצלו את הנשק שנלקח משדה הקרב. יחד עם הנשק גילו גם את הדף עליו נכתב פסק בית הדין של ה'חתם סופר', ומשכך האשימו את ראש בית הדין במרד בשילטון ובשיתוף פעולה עם הגנבה, מחמת כך שידע על גניבת הנשק, ולא דווח לצבא הצרפתי, והחליטו להעמידו למשפט קשה בעוון מרד.

ביום שנקבע, הובל ה'חתם סופר' לבית המשפט, שם באולם הדיונים ישבו השופטים סביב שולחן עגול כחצי גורן, כשכל אחד מהם תופס בידו חרב שלופה. ה'חתם סופר' נבהל מאוד רק מעצם המראה המחריד, והסתתמו טענותיו, עד שלא היה מסוגל להוציא הגה מפיו.

לפתע, עם תחילת הדיונים, עצר ראש השופטים את הדיון, וביקש מאת ה'חתם סופר' לפנות עמו לחדר צדדי. כשנכנסו, שאל השופט את ה'חתם סופר' אם הוא מזהה את פניו, ה'חתם סופר' השיב בשלילה. השופט הזכיר לו את שמו האישי, אז נזכר ה'חתם-סופר' שזהו אותו חייל צרפתי, שחלק עמו חדר אחד לפני עשרות שנים, בבית הבעל הבית שהתארח אצלו במינץ.

השופט אמר ל'חתם סופר', שמהיכרותו האישית ידע הוא את גודל

המשך בעמוד 22

"ואז הוא לוחץ לי יד. הוא אומר לי 'תודה שבאת לאוקראינה, שתהיה לך נסיעה טובה! תבוא עוד פעם!', ממש עם טפיחת כתף מחוייכת על השכם, ושולח אותי לדרכי. מאז ועד היום, רבותי, יש אנשים שקוראים לי 'פוקס תל אביב, פוקס תל אביב'..."

איך ולמה שמחים? עם הרב אברהם פוקס

בקיאות, אחד הלכה, אחד מוסר, אגדה - לשלב את כולם. הרעיון הוא לשלב את הלימוד בצורה כזו, שתהיה לנו שמחה עם מה שאנחנו עושים, שיהיה לנו סיפוק וגישמאק, וזה ייתן לנו שמחה!

הוא קם בבוקר, הוא יודע שיש לו יום גדוש ומלא בדברים שהוא אוהב לעשות, הוא הולך לישון בלילה - מתוקה שנת העובד. למה מתוקה שנת העובד? כי הוא עובד ונהנה ממה שהוא עושה! אם הוא לא נהנה ממה שהוא עושה הוא רק מחכה לברוח מזה! כמו בתפילה - יש אחד שנכנס להתפלל ועכשיו הוא יודע שיש לו מנחה-מעריב עשרים דקות של 'גיהנום', והוא מחכה איך להעביר אותן כמה שיותר מהר, אז כשהוא גומר שמונה עשרה, הוא כבר ישר אומר לחזן "נו נו", אפשר להתחיל והוא ממחר...

היה אחד במטוס שאמר לחזן: "תתחיל! תתחיל!", אמרו לו: "לאיפה אתה ממחר? אתה נמצא פה במטוס!"... הוא מחכה לברוח מזה, כי הוא לא נהנה ואין לו סיפוק. כשיש סיפוק בתפילה זה דבר קשה, אבל צריך לעבוד על זה, לעשות את זה בשמחה!

"תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה" - קורה, קורה שאדם יש לו תקופות טובות יותר ותקופות פחות טובות. בתקופות הפחות טובות, יש אנשים שהם עצובים. איך מתגברים על העצבות? עצבות זה דבר שיכול להגיע, איך מתגברים? השיטה להתגבר על העצבות מופיעה בספרים הקדושים, שאדם מסתכל על החצי הכוס המלאה.

למשל, קראתי לפני כמה זמן מחקר, שכל יום מתוך השבע-שמונה-תשע מליארד אנשים שחיים בעולם, כל יום שלושת אלפים איש לא

לפני שנאמר את ענין השמחה בתורה ואצל גדולי ישראל שבכל הדורות, דבר ראשון יש את הענין של בין אדם לחברו. אחד מגדולי ישראל היה אומר, שללכת ברחוב עם פנים עצובות זה בור ברשות הרבים...

היה לי ראש ישיבה בישיבה קטנה, הרב יעקב מאיר זוננפלד שליט"א, הוא תמיד היה אומר שהוא אוהב להיות יותר בחברתם של אנשים שיש להם פרצוף של פורים, מאשר אנשים שיש להם פרצוף של תשעה באב...

האמת, לכל אחד הרבה יותר נעים להיות בסביבה של אנשים מחייכים ושמחים, ולא אנשים עם ראש באדמה או פרצוף שקרוב לזה.

גדולי ישראל, למשל האר"י ז"ל הקדוש, היה אומר שאת הדרגות הגבוהות שלו הוא זכה להשיג בזכות השמחה. גם על הגאון מוילנא מסופר כגון זה, שהגיע לדרגות שלו בזכות השמחה, וידוע שהוא אמר שהמצוה 'ושמחת בחגך' - להיות בשמחה כל החג בלי להסיח דעת - זה עבודה מאד קשה, והיו רואים עליו איך שהוא שמח במיוחד בחגים. כתוב בתורה: 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה', יש ענין לעשות את המצוות בשמחה. יש אנשים שאין להם תרי"ג מצוות, יש להם תרי"ג בעיות... הוא לא יכול עכשיו לשתות כוס קפה, כי יש לו בעיה: הוא אכל בשר מקודם. ויש לו בעיה לשתות את היין הזה, בגלל שהביא לו את זה אחד שלא שומר תורה ומצוות, הוא מסביר לאדם החילוני: יש לי בעיה, אני לא יכול לשתות את היין הזה...

שמחה!

כל מצוה מרוממת אותנו! מגדלת אותנו! מה גורם לבן אדם להיות שמח? שמחה אמיתית, לא שמחה רגעית - שהוא קונה גלידה והוא שמח מהטעם הטעים של הגלידה, והמוכר עוד יותר שמח מהכסף שהוא קיבל, אבל אחרי כמה דקות השמחה מתפוגגת. מה שגורם לאדם שמחה אמיתית, זה שיש לו סיפוק במה שהוא עושה! שהוא נהנה מיצירת כפיו! זה יכול להיות ברוחניות, רצוי שזה יהיה ברוחניות! להבדיל אנחנו רואים את זה גם בגשמיות - אחד שעובד בעבודה ומשקיע את הנשמה, משקיע את כל הכוחות, איך אומרת הגמרא? 'נח לו לאדם בקב שלו מתשעה קבין של חברו', דבר שאדם מתייגע עליו - נותן לו סיפוק, אבל כשאדם עושה דבר בלי סיפוק, בלי שמחה, אז הוא רק מחכה לרגע לגמור, הוא מסתכל על השעון...

לכן כשאנחנו לומדים תורה, אנחנו מחפשים שיהיה לנו גם גישמאק בלימוד! אחד שאוהב עיון ילמד עיון, אחד שאוהב בקיאות - ילמד

קמים בבוקר. התקף לב, דום לב, מוות בעריסה ה' ירחם. קמתי בבוקר, אני ב"ה לא מאותם שלושת אלפים שלא קמו בבוקר!

ואנחנו ממשיכים לארגו כלים הנפלא שקיבלנו מהקב"ה: הרב וולבה, שזכיתי ללמוד אצלו בישיבה, תמיד היה אומר: יותר משחשוב שאדם ידע את החסרונות שלו ומה הוא צריך לתקן, חשוב שידע את המעלות שיש לו. כי המעלות שיש לו, הם בעצם הכלים שאיתם הוא הגיע לעולם! אז אם אדם יודע שיש לו סוג כישרון לנתח סוגיא של גמרא בצורה מעניינת, להבין תוספות, להיות רגיש לסביבה, להיות קשוב לצרכים של החברותא שלו, לדעת איך להתייחס לילדים שלו, איך להתייחס להורים שלו - כל אחד יש לו את הכשרונות שלו - אחד יודע לדבר יפה, אחד יודע להקשיב, אחד יודע לכתוב, לכל אחד הקב"ה נתן כלים. אין אדם בלי כלים!

ברגע שאדם מסתכל על הדברים החיוביים שיש לו, בזה הוא יעפיל על מה שהוא חושב כחסרונות, שיתכן שבמבט מדוקדק יותר, הוא יראה שזה לא כל כך חיסרון, אבל ברגע שהוא יסתכל על הכלים שיש לו, והכלים יכולים להיות בו עצמו, יכולים להיות מסביב, אז הוא יראה איך החיים שלו הרבה יותר יפים! וככה הוא יכול לסלק את העצבות! "ואהבת לרעך כמוך" - אומר רבי ברוך ממעז'בוז: דבר ראשון אנחנו רואים פה שאדם צריך לאהוב את עצמו, כי יש לו כלים נפלאים שהוא קיבל מהקב"ה, וככה בדיוק הקב"ה רצה שהוא יהיה, ועם הכלים האלו שהוא יתמודד. וכמובן הכלי הראשון במעלה, כמו שאמרנו, זו השמחה. אדם שמח, שמח לסביבה, נעים בחברתו, ירצו להיות בחברתו, וככה הוא יוכל לגדול מעלה מעלה במעלות התורה והיראה.

שמחה זהו מושג רחב, גם 'אין שמחה כהתרת הספקות'. אדם יש לו איזה חשש מפני הבאות, איזה משהו שנראה לו שהוא לא יודע לקראת מה הוא בא, בסוף הוקל לו, 'ירד לו סלע מהלב', זה גם סוג של שמחה. זכיתי להכנס למשפחת אשתי, שזו משפחה ברסלבית שורשית, משפחת גלבך. אחרי החתונה, התחלתי לנסוע לר"ה לציון הקדוש באומן. באותה תקופה למדתי בכולל שהיו בו הרבה אנשים ש'מעלים קטורת' - מעשנים, בפעם הראשונה שנסעתי לאומן, ראיתי שם מקום שמוכרים בו מציתות 'זיפו' - 'זיפו' למי שלא יודע, זהו מצית שעובד על נפט. המיוחד בזה, שנפט זה חומר דליק מאד חזק, שלא כבה ברוח, אז ממילא קל להדליק איתו גם בחורף. חוץ מזה שזה צעצוע נחמד...

ראיתי קרטון, עם שלושים חבילות מציתות 'זיפו', שכל מצית עלתה דולר, אמרתי, זה בדיוק! עמדו לעשות סיום בכולל בין ר"ה ליו"כ"פ, ודיברו שאולי צריך לחלק ככה: למדו חזק במשך הקיץ ואלול מסכת סוכה - אז יעשו סיום מסכת כל הכולל. חשבו לתת איזה שי, אז אמרתי: רובם שם מעשנים (היום כבר חס ושלום אף אחד לא), אז אולי כל אחד יקבל שי את אותה מצית 'זיפו', שפה בארץ זה היה דבר יקר של קרוב למאה שקל, וזה היה בדולר...

אומר ועושה. אחרי משא ומתן קצר ללא הצלחה 'מי יודע מה'... קניתי את אותם שלושים מציתות האלו. אני מכניס למזוודה ועושים את דרכנו לשדה התעופה לקייב, שם אני מוסר את המזוודה. תוך כדי אני מבחין שהידיית של המזוודה כבר חושבת להישבר. אבל אין לי הרבה

מה לעשות ואני שולח אותה. אני מסתובב שם ובינתיים מחכים לעליה למטוס.

פתאום, הרמקולים המדהדים של שדה התעופה מכריזים במבטא רוסי כבד: "פוקס תל אביב, פוקס תל אביב!". יש דפיקות בלב. אני ניגש לעמדת המודיעין, אני אומר אני 'פוקס', אומרים לי תראה דרכון, אני מראה דרכון, ואז מגיע איזה חייל רוסי גבה קומה, לוקח לי את הדרכון ואוחז ואומר לי: "בוא", ברוסית.

לא שידעתי רוסית, אבל התנועות שלו היו ברורות. הוא לוקח אותי למעלית, מוריד אותי, אנחנו הולכים במסדרונות חצי חשוכים, אני מרגיש שהנה אוטוטו אני נכנס לחקירה הראשונה בחיי, במרתפי הק.ג.ב. ומי יודע מה מחכה לי...

הלב מתחיל לדפוק, הרגשה לא נעימה בכלל, בלב קיננה איזו תקוה שאולי זו הידיית של המזוודה שנשברה... הם קוראים לי להראות שהם לא שברו... פעם ראשונה לאומן, הייתי אופטימי מידי מהאוקראינים... אני מגיע לאולם ורואה שם את כל המזוודות עוברות שיקוף. הם אומרים לי: "אתה פוקס?", ככה באנגלית רצוצה הם מסבירים לי, ואני מנסה להבין באנגלית הרצוצה שאני יודע... הם אומרים לי שיש לי בנזין במזוודה... הם התכוונו שבמציתות 'זיפו' יש נפט, ולחץ באוויר עם נפט זה יכול להיות מסוכן, אני אומר להם: "לא, אין בפנים נפט! עוד לא שפכו את הנפט!". הם אומרים: "לא, תראה לנו!".

הם רוצים שאני אפתח את המזוודה, והם מוציאים אחד-אחד, בודקים שזה לא נדלק. ואז אומר לי האחראי מתוך הקבוצה ההיא: "אני לא יודע אם אתה יכול לקחת את זה... טוב, אני אקח שלוש!". הוא לוקח שלוש, שם בכיס. "עכשיו תלך למפקד!". והם שולחים אותי למפקד שעומד כמה מטרים ליד, ואז כולם עוזבים אותי ומשאירים אותי עם המפקד לבד.

המפקד מסתכל, הוא אומר לי: "מה זה?". אני מסביר לו, הוא אומר: "לא לא! אתה לא לוקח את זה!". ואז הרגשתי כבר ממש באווירה של ההוא שלקח לי את השלוש, אני אומר לאותו מפקד: "כמה? כמה אתה רוצה?", רק על זה לבד ה' ישמור מה יכלו לעשות... אבל אנחנו מדברים לפני חמש עשרה שנה... והוא אומר לי: "חמש", הוא אפילו לא אומר, אני זוכר הוא עושה עם היד... חס ושלום לא להוציא את המילה המגונה מהפה... הוא מסמן לי חמש. אני נותן לו אחד שתיים, שלוש, ארבע, ואני חושב על אלה מהכולל שכבר לא יקבלו את המצית...

אני אומר אולי נעצור בארבע, אבל הוא מיד אומר "נו, מור וון" - עוד אחד, ואני נותן לו. ואז הוא לוחץ לי יד. הוא אומר לי: "תודה שבאת לאוקראינה! שתהיה לך נסיעה טובה! תבוא עוד פעם!", ממש עם טפיחת כתף מחוייכת על השכם, ושולח אותי לדרכי. מאז ועד היום, רבותי, יש אנשים שקוראים לי "פוקס תל אביב פוקס תל אביב"... אבל הרגשה של ההקלה בחזור מהמסדרונות ההם לאולם הנוסעים, היה סוג של שמחה, אין שמחה כהתרת הספקות. הכל בסדר!

שתמיד יהיו לנו דברים שמחים, שמחים באמת! שמחה בסיזמה של מסכת, אחרי איזו תפילה טובה, אחרי איזו התגברות על מידה רעה שהצלחנו לדכא, התגברות והצלחה בעבודת ה'!

(תמלול מתוך שיחה מוקלטת ל'דרשו')

ומעשה היה שניגש קומניסט אחד למרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל ושאלו: מה אתם כל כך מתנגדים לקומוניזם הרי גם אצלכם בתורה כתוב שיש לתת צדקה על מנת להחיות את העניים והחלשים? וא"כ מדוע אפוא מתנגדים אתם לשיטת השוויון בין עניים לעשירים הנהוגה אצלנו?

וכיצד הגיב רבי ישראל סלאנטר כששמע שאשתו קנתה 'כרטיס הגרלה'?

הרב בנימין בירנצוויג

"תפיני מנחת פתים תקריב ריח נחת לה" (ויקרא, ו' י"ד)

שישתדל לעשותו עשיר ונכבד כמוהו! אבל אתם כל שאיפתכם
היא שכולם יהיו עניים וכך תוכלו אתם אנשי השלטון לרדות בהם
ולעושקם! לפני הקומניסט הלז חפו!
צדקה זה לא לעזור לעני בעניותו, צדקה זה לעזור לעני לצאת
מעניותו! לרומם אותו ולדאוג לו לצאת ממצבו - זוהי פסגת מצות
הצדקה!

מעשה היה שקנתה אשתו של מרן רבי ישראל מסלנט זצ"ל שטר
הגרלה, כשנודע הדבר לרבי ישראל, הקפיד על כך ומיהר לאסוף
שני עדים ואמר לה בפניהם דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן
עד עולם!

לתמיהת הנוכחים הסביר רבי ישראל - שהוא חושש שמא השטר
יעלה בגורל ותבוא לידי עשירות, והלא דבר ידוע הוא שאם הקב"ה
חונן את האדם בעושר אין זה לטובת עצמו בלבד אלא הוא בבחינת
גבאי צדקה להיטיב בזה לעניים ולנצרכים, גבאי צדקה חייב לחפש
חיפוש אחר חיפוש אולי נמצא בקצה העיר איזה עני שיש לחלצו מן
המיצר או חולה שיש לעזור לו בשעת דחקו ואם יש באיזה מקום ילד
קטן בן עניים הריהו צריך לשכור עבורו מלמד ללמוד תורה ולחנכו
במצוות ומי הוא זה שיהיין לשאת על עצמו אחריות כה גדולה וכבדה.

במנחת העני מדבר הכתוב, וכתב רש"י שמלמד שמנחת העני
טעונה פתיחה לפתיתים, וכן כתבה התורה בפרשת ויקרא "פתות
אותה פיתים".

מדוע באמת הצריכה התורה דווקא במנחת העני לפתות אותה
לפתיתים? מה המעלה שיש בזה?

באור נפלא ביאר הגאון רבי אהרון בקשט זצ"ל, שהתורה חסה על
כבודו של העני, שמביא לקרבנו מנחת סולת וקצת שמן, לעומת
העשיר שמביא פרים ועולות, ובודאי מרגיש העני עליבות מסויימת
בהקריבו מנחה כחושה, לכך חסה התורה על כבודו וציוטה לפתות
את מנחתו לפיתים ובכך תראה מנחתו רבה וגדולה והמחבת בו
נעשית המנחה יהיה מלא וגדוש, וירום לבבו בהקריבו קרבן לפני ה'.
יסוד גדול וחשוב עד מאד מלמדת אותנו התורה בזה, שיש לדאוג
לעני שיהיה לו כדי מחסורו, אבל בזה לא די, יש גם לדאוג שירגיש
מכובד, לעשות תחבולות שלא ירגיש העני בזוי ושפל בנתינה זו,
אלא אדברא לרומם אותו בנתינה לתת לו תחושה שהוא בכלל
הנותן ואנחנו המקבלים - כי זה האמת, זוהי פסגת מעלת הצדקה!

לפני למעלה ממאה שנים, הפציעה ברוסיה תנועת 'הקומניזם',
שדגלה ב'ביטול הקנינים' של כל האזרחים ויצירת חברה של אנשים
שלכולם יהיה מעמד וממון שווה, הם בדרכם האכזרית כדי להשליט
דעתם והשקפתם, הרגו וטבחו במילונים רבים עד שהצליחו
להשתלט על כל אדמות ונכסי האומה הרוסית ולדכא עד עפר את
כל נתיניהם שהיו משעובדים לדרכם - לחלק את כל אוצרת המדינה
ונכסיה שווה בשווה לכל האזרחים.

כמובן שקמו מתנגדים רבים לתנועה זו, ומעשה היה שניגש
קומניסט אחד למרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל ושאלו: מה
אתם כל כך מתנגדים לקומוניזם הרי גם אצלכם בתורה כתוב שיש
לתת מעשר וצדקה ועוד כהנה וכהנה על מנת להחיות את העניים
והחלשים? וא"כ מדוע אפוא מתנגדים אתם לשיטת השוויון בין
עניים לעשירים הנהוגה אצלנו? ענה לו הרב תשובה נחרצת: התורה
הקדושה מחנכת את היהודי לרצות שהעני יהיה שווה אליו! כלומר

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

ה'חפץ חיים' קם ממקומו, ונע בבית המדרש אנה ואנה. הוא לא אמר לרעייתו דבר, הוא הבין אל ליבה ואל מצוקתה, הרי לא לחינם באה עד בית המדרש והפסיקה אותו מלימודו. כנראה שהמצוקה באמת נוראה! ואז, נשא ה'חפץ חיים' עיניו אל על ואמר...

האם רוב האיבעיות בש"ס נפשטו או לא?

הרב ישראל ליוש

"זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם" ... (ויקרא ז', ל"ז)

בגמרא במנחות דף קי ע"ב, מבואר שריש לקיש למד מפסוק זה ש'כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם', ואילו רבא למד מהפסוק ש'כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא חטאת ולא מנחה ולא אשם'.

הבה נעיין! במה נחלקו ריש לקיש ורבא? מה ההבדל אם הלומד תורת הקרבנות נחשב כאילו הקריב את הקרבנות, או שאינו צריך להקריב אותם? הרי מאמרם נסוב על הזמן הזה, שבעונותינו הרבים חרב בית מקדשינו ואין אנחנו יכולים להקריב קרבנות, ובמקומם, הצינו לנו חז"ל ללמוד את תורתם. א"כ מה הוסיף רבא על דברי ריש לקיש, שזה לא נחשב כאילו הקריב קרבן, אלא שאינו צריך להקריב קרבן? הרי לדברי שניהם העיקרון הוא שווה, שבזה"ל לימוד תורת הקרבנות הוא במקום ההקרבה!?

דברים נפלאים נמצא על כך במאמר 'תורה אור' למרן ה'חפץ חיים' זי"ע: כאשר חז"ל משווים דבר למשנהו, כל העושה כך כאילו עשה כך, הדבר שעושה בפועל הוא פחות חשוב, אלא שחידשו שגם אם הוא עושה דבר אחר הדומה לו, נחשב כאילו עושה את הדבר המקורי, אבל החשיבות העליונה היא עשיית הדבר המקורי.

לדוגמא: 'כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה', עבודת עבודה זרה היא החמורה, אלא שגם אם הוא כועס נחשב כאילו עושה דבר הדומה בחומריתו למקור. דוגמא נוספת: 'כל הממלא גרום של תלמידי חכמים יין, כאלו מנסך על גבי המזבח', ניסוך ע"ג המזבח הוא העיקר, והממלא גרום של תלמידי חכמים יין, גם נחשב כאילו עושה את העיקר.

אם כן, מבאר ה'חפץ חיים' בדברי ריש לקיש, ש'כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה וכו' משמע, שמעלת הקרבת הקרבן היא מעולה וחשובה יותר, אלא שכיון שבית המקדש חרב ואין באפשרותנו לעשות זאת, תיקנו חז"ל שגם לימוד תורת הקרבן - נחשב כאילו הקריב קרבן, אבל ודאי שההקרבה עצמה חשובה ומעולה יותר...

רבא בא לחדש, שבלימוד תורה אין זה כך, אלא מעלת לימוד התורה היא נעלית יותר מההקרבה עצמה, כי עיקר תיקון העולם הוא בלימוד התורה, והוא נעלה יותר מכל מצוות התורה, ועל כן אומר רבא, שכאשר לומד תורת עולה, או כל קרבן אחר, הוא כה נעלה, עד

כדי כך שאינו צריך את ההקרבה עצמה...

ה'חפץ חיים' מביא אות שהאמת איתו, כי כך מצא במדרש הנעלם פרשת וירא: 'בטלו הקרבנות לא בטלה התורה, האי דלא איעסק בקרבנות ליעסק בתורה ויתהני ליה יתיר', כי אור התורה עולה על הכל, ועל כן לימוד ענייני הקרבנות מועיל יותר מההקרבה עצמה.

אלא, ממשיך ה'חפץ חיים' בדבריו הנשגבים, שבזמן שבית המקדש היה קיים, כיון שאפשר לקיים את הקרבנות במעשה ממש, גזרה התורה שאין לנו רשות להיפטר מהם ע"י לימוד עניינם, והרי הם ככל המצוות המעשיות, שהתורה חפצה בעשייתן, אבל בזמן הזה שאי אפשר לקיימם במעשה, חזרנו אל שורש התיקון של הקרבנות, שהוא ע"י לימוד התורה שלהם, והוא נעלה יותר מההקרבה עצמה. למדנו מדברי ה'חפץ חיים' המבהילים, שכן הוא בכל מצווה, לימוד תורה מענייני המצוה, הוא נעלה ונשגב יותר מקיום מעשה המצווה, אלא שבעולם המעשה גזר עלינו מלך מלכי המלכים שעלינו לתקן את המצוה ולקיימה במעשה, ואין לנו רשות להיפטר מעשייתה רק ע"י לימוד תורתה.

בהזדמנויות רבות היה ה'חפץ חיים' אומר: "היצר הרע יאפשר לאדם לעסוק בכל המצוות, ובלבד שלא ילמד תורה...", ועל פי דבריו במאמר 'תורה אור' הנזכר, שלימוד התורה נעלה מכל המצוות והוא

הדבר לפלא, תמיד הוא היה רגיל לדבר עם מלוויו בדברי תורה, דברי התעוררות ומשלים, ועתה הוא יושב שותק ומהורהר, כך היה כך הנסיעה, גם כאשר עברו מרכבת אחת לשניה, ה'חפץ חיים' שותק... לפתע, פלט ה'חפץ חיים' מפיו הקדוש: "אוי! רבי חיים הוא גאון...!", או אז הבנתי - מספר הרב מחרקוב - את פשר שתיקתו של ה'חפץ חיים! הוא עבר על כל הש"ס, ובדק אם אכן רוב האיבעיות בש"ס נפשטו, והנה עתה הוא מצא שאכן רבי חיים צודק והוא גאון, רוב האיבעיות בש"ס נפשטו!...

ושוב מעשה, אודות ידיעת התורה של מרנא ה'חפץ חיים' זי"ע. סיפר עד ראייה, שהיה בזמנו בחור בישיבתו של ה'חפץ חיים' זי"ע, להגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל:

בוקר אחד, בשנת תרצ"ב, שנה לפני פטירתו, ישוב היה ה'חפץ חיים' עטור בטלית ותפילין אחרי תפילת שחרית, ומחמת זקנותו המופלגת היה נראה כמזמנם. אחד האברכים נגש אליו וביקש לשאול משהו בלימוד. ה'חפץ חיים' נענע לו בראשו לאות הסכמה, והשאל הציג בפניו סתירה בדברי רבי אליעזר מגמרא אחת לגמרא אחרת. "עיינתי בדבר רבות" - אמר השואל ל'חפץ חיים' - "ועלה בדעתי ליישב את הסתירה...", והחל להרצות בפני ה'חפץ חיים' את אשר הגה ליישב הסתירה.

לאחר שסיים, ננער ה'חפץ חיים' מנמנומו וביקש מהשואל לחזור שוב על הקושיא. הפעם, קיבל השואל אומץ, ואחר שבפעם הראשונה הציג הסתירה והיישוב באימה גדולה, הציג אותם שוב בביטחון יותר, וה'חפץ חיים' האזין בקשב רב עד שסיים את דבריו... כשסיים, אמר לו ה'חפץ חיים': "נדמה לי שבגמ' השניה שמשם אתה מקשה את הסתירה, זהו לא רבי אליעזר אלא רבי אלעזר...". ויהי הדבר לפלא, האברך עסוק עתה בסוגיא, ועולה בידו סתירה... ואילו ה'חפץ חיים' ממרומי גילו, בלא שהגמרות מונחות לפניו, מפטיר בפשטות: 'זהו לא רבי אליעזר זהו רבי אלעזר'...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

עיקר תיקון העולם, יובנו דבריו, כי על כן יתאמץ היצר הרע להפריע לאדם מלימוד תורה, יותר משאר מצות התורה, כי הוא חושב יותר...

לאחר נישואיו היה ה'חפץ חיים' לומד בשקידה עצומה ובהתמדה נפלאה. יום אחד באה הרבנית לבית המדרש וזעקתה בפיה: "ביתנו הדל ריק מכל דבר מאכל... החנווני כבר לא מסכים לתת לנו מוצרים בהקפה... ואין לנו לחם לי הטרף!...".

ה'חפץ חיים' קם ממקומו, ונע בבית המדרש אנה ואנה. הוא לא אמר לדעייתו דבר, הוא הבין אל לבה ואל מצוקתה, הרי לא לחינם באה עד בית המדרש והפסיקה אותו מלימודו, כנראה שהמצוקה באמת נוראה! ואז, נשא ה'חפץ חיים' עיניו אל על ואמר, כאילו הוא מדבר אל היצר הרע: "לא יעזור לך שום דבר, אני מהגמרא לא אסתלק!...".

לאור הדברים הנשגבים של מרן ה'חפץ חיים' זי"ע על חשיבות לימוד התורה, נספר נפלאות על ידיעת התורה העצומה שלו, עם שקיעותו העמוקה בלימוד התורה.

וכך סיפר הרב מחרקוב, הגאון רבי אברהם משה סלומון זצ"ל, למרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל:

פעם נלווייתי אל מרן ה'חפץ חיים' זי"ע בפגישתו עם מרן הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל. רבי חיים עמד בתפילת שמונה עשרה כשפניו אל הקיר, וה'חפץ חיים' המתין שיסיים את התפילה. כשרבי חיים אחז ב'אלוקי נצור', נכנס לפתע אדם לחדר וניגש לרבי חיים, כשפניו עדיין היו לכיוון הקיר: "רבה, יש לי שאלה, למה רוב האיבעיות בש"ס לא נפשטו...?".

רבי חיים סיים את התפילה, פסע לאחוריו, הסתובב אל השואל ואמר לו: "זה לא נכון, רוב האיבעיות בש"ס כן נפשטו!".

ה'חפץ חיים' ישב, שמע את השאלה ואת התשובה, דיבר עם רבי חיים על מה שהיה צריך לדבר ושלשמו הוא בא אליו, נפרד ממנו ויצא לדרכו חזרה...

בכל הדרך חזור - מספר הרב מחרקוב - ה'חפץ חיים' שתק... ויהי

Dirshu
דרשו' ד' ועזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

מחזור חדש

בהלכה בהלכה

התחלה חדשה

שיעור חדש בעברית

מתומצת

ממוקד וברור

077-2222-666

עכשיו בקו השיעורים
של דרשו

שלוחה 1/2

מספר שעות חולפות, ובאותו היכל בית המדרש נערך השולחן הטהור לכבוד היום, בראשות הרה"ק בעל ה'באר יעקב' מנדבורנה זי"ע. רבי אריה שניצב שם יחד עם ההמונים, מקבל מהרבי ברכת 'לחיים' עם איחול וברכה כמו איתות מן שמיא: השנה זה יקרה... הוא שב לביתו בכוחות מחודשים, מרגיש שבפורים הזה עשה משהו שטרם עשה מעודו, שהשמחה לה הוא מצפה - קרובה מאי פעם! וזה קרה, כך בדיוק...

איזה יום שמח מרבה שמחות בעקבותיו?

**הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א
תשועתם היית לנצח!**

פורים כבר כאן, וכל לב יהודי נרגש ומתרונן לקראת בוא היום הגדול הזה, כי קדוש היום לאדוננו. יודעים אנו שמצוות היום ומנהגיו הם חשובים מאוד, אבל יום הפורים מכיל הרבה יותר, טומן בחובו הזדמנויות שאסור להחמיץ. צדיקים אמרו שיום הכיפורים הוא המשל למה שאפשר לזכות בו ביום הפורים, שהרי 'כפורים' - היינו כמו פורים. פורים הוא הדוגמא ליום הגדול בשנה, ויום הכיפורים משול לו...

ויש לכולנו במה לזכות, ובהרבה מאוד. הרי בכל ימות השנה אנו מחפשים עיתות רצון, עומדים, מבקשים, מייחלים, מתחננים. אנו מאמינים בכח התפילה ומבקשים בעזרתה מבורא עולם שיחוס עלינו, אבל לא תמיד שערי תפילה פתוחים, לא בכל עת התפילה מתקבלת ומביאה את הישועה הנכספת. אבל בפורים...

כאן יש הזדמנות 'לבוא אל המלך אשר לא כדת', לקבל גם כשלא זכאים, לזכות גם כשלא מגיע. פורים הוא הזמן להיוושע עד חצי המלכות, להיכנס לחדר האוצרות ולקחת מכל הבא ליד, 'כטוב לב המלך ביין' - ואין מלך אלא מלכו של עולם. את השפעות השמחה כל יהודי יכול לנצל, ולפעול את הישועה לה הוא זקוק, אליה הוא נכסף. לכולנו יש רשימה כזו, ישועות שאנו נכספים לקבל. יש מי שמחכה לזכות בנחת מהילדים, ויש מי שמצפה לילדים עצמם, נו, מתי כבר יבואו, כמה אפשר לחכות... יש מי שסובל מבעיה בריאותית, ממחלה קשה או מעצב נפשי, והוא ממתין לרגע בו שערי רפואה וישועה יפתחו. יש לא מעט שלחוצים מהמצב הכלכלי והיוקר המאמיר, ממלחמות בעולם וממגיפות משתוללות, משלום הבית הרעוע ומסכסוכים משפחתיים וקהילתיים, כולם נושאים עיניים מייחלות...

ובפורים נפתחת להם הדלת, ובענק ממש. כי מתוך השמחה והיין הנשפך כיון, זה הזמן לשאת 'כוס ישועות' מלאה על גדותיה, לנצל את עת הרצון ולקרוע שערי שמים לרווחה, כדי להביא אחת ולתמיד

את הישועה המיוחלת. לא צריך עת רצון מיוחדת, אין דחיפות בסדר תפילה סגולי, פחות חשוב המיקום בו נהיה, כי בפורים יש דרמה עולמית:

הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זי"ע בספרו 'דברי יחזקאל' במאמרי פורים, חושף כי ביום הפורים כל יהודי מקבל את הכח של הכהן הגדול בקודש הקדשים ביום הכיפורים. יש יותר מזה?! כל יהודי, בכל מקום, בכל מצב, מקבל את היכולת שהכהן הגדול זוכה לאחוז בה רק אחת בשנה, ביום ובמקום המקודש ביותר. בפורים - כל יהודי מקבל לידי את הכח הזה. היכן שהוא נמצא, בכל שעה במשך היום - יכול הוא לפעול ככהן גדול ביום הכיפורים!

וכך מגלה גם הרה"ק בעל ה'שם משמואל' זי"ע, במאמרי פורים תרע"ז, גילוי מדהים מהעולם העליון: כולנו יודעים שיש כח של 'צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים', שלצדיקים יש כח לגזור על אדם ישועה לטובה, והקדוש ברוך הוא כביכול מבטל את דעתו לדעת הצדיק, ומעניק את הישועה. היודעים אתם מתי לכל יהודי יש את הכח הזה?! - כן, בפורים!

כי בפורים, כך כותב ה'שם משמואל', כל יהודי מקבל לידי את הכח האמור במגילה 'ובבוקר אמור למלך'. הוא לא מבקש, הוא אומר, הוא נותן הוראות... כן, חיים מירושלים, נתי הנתנייתי, יענקי הבני ברקי

הוא פוסע פנימה בלאט, בית
הכנסת כמעט ריק מאדם. הכל
עסוקים במצוות היום, אצים
ומתרוצצים. עוד מעט, בשיפולי
היום, כשהחמה תתחיל לאסוף
את קרניה, הכל יתכנסו לסעודת
'משתה ושמחה'. עכשיו - כולם
עוד עסוקים בשאר מצוות
היום, ויש לו את הזמן...

הוא פוסע פנימה בלאט, בית הכנסת כמעט ריק מאדם. הכל עסוקים
במצוות היום, אצים ומתרוצצים. עוד מעט, בשיפולי היום, כשהחמה
תתחיל לאסוף את קרניה, הכל יתכנסו לסעודת 'משתה ושמחה'.
עכשיו - כולם עוד עסוקים בשאר מצוות היום, ויש לו את הזמן...

הוא ניגש אל ארון הקודש ונעמד בחזיתו. נוטל לידיו ספר תהלים,
ובהשתפכות הנפש שאין לתאר הוא מתחיל לקרוא, כשדמעות
רותחות זולגות במורד לחייו. 'אוי, א-לי א-לי למה עזבתני', החסרים
ילדים בשמי מעל לתת לי גם כמה כאלה? כמה אפשר לצפות ולייחל?
לא הגיעה עת הישועה, זמן להתרונן בשמחה!?

שנים של כאב, של ציפיה, של שאיפות גדולות המתנפצות שוב ושוב
- התנקזו לשעה ארוכה של אמירת פרקי תהלים נלהבת, בדמעות
שליש ובבכי משתפך. כל סאת הכאב מצאה לה מקום וביטוי בין
פרקי התהלים, שנאמרו בהתלהבות נרגשת, בפתחון לב יוצא דופן.
שעה ארוכה עמד מול ארון הקודש והתחנן כבן לפני אביו שבשמים,
ולא נחה דעתו...

הוא עובר מפרק לפרק, אומר בניחותא את ספר התהלים כולו,
לא ממהר לאף מקום. הוא חש ששערי שמים פתוחים, וזה הזמן
להיכנס בעדם, לדפוק על השולחן, להתעקש בכל הכח. עם כל פרק
ופרק הלכה התרגשותו וגברה, תפילתו הפכה יותר ויותר נלהבת.
וכשספר התהלים הסתיים - חש הקלה פושטת בלבו, תחושה שהיו
לרצון אמרי פיז והגיון לבו, וישועתו קרובה לבוא.
מספר שעות חולפות, ובאותו היכל בית המדרש נערך השולחן הטהור
לכבוד היום, בראשות מורי ורבי הרה"ק בעל ה'באר יעקב' מנדבורנה
זי"ע, שיומא דהילולא שלו חל בשבוע שעבר והוא ימליץ טוב בעדנו.
רבי אריה שניצב שם יחד עם ההמונים, מקבל מהרבי ברכת 'לחיים'
עם איחול וברכה כמו איתות מן שמיא: השנה זה יקרה... הוא שב
לביתו בכוחות מחודשים, מרגיש שבפורים הזה עשה משהו שטרם
עשה מעודו, שהשמחה לה הוא מצפה - קרובה מאי פעם!

וחביב מתל אביב - כל אלה הופכים לצדיקים שהקדוש ברוך הוא
מציית להוראותיהם, ובלשונו הזהב: 'ביום זה יש ביד האדם לומר
לקדוש ברוך הוא כביכול מה תעשה ומה תפעל, כעניין הצדיקים
הגוזרים על הקדוש ברוך הוא והוא עושה!'
ולא רק בישועות שאנו זכאים להן, אלא 'ומה בקשתך עוד ותעש' -
כביאורו המאיר של הרה"ק בעל ה'מראה יחזקאל זי"ע בהגדה של
פסח על הקטע 'הא לחמא עניא': גם ה'עוד', גם מה שלא מגיע לנו,
גם מה שאיננו אמורים לזכות בו, גם מה שנדרשת מידת עזות או
אומץ כדי לבקש מבורא עולם - גם בזה 'ותעש', גם בקשות כאלה
מתמלאות ביום הזה!

אחים יקרים, ההזדמנות קרובה, הרגעים הגדולים הללו קורים
השבע! כל ניתן לפורים לחלוף עלינו רק בעיסוק אינטנסיבי
במשלוחי מנות, בצלופנים, בבונבונירות. הבונבונירה האמיתית
ממתינה לנו בשמים, הישועה הנכספת ארוזה בצלופן מעוצב, רק
נושיט את היד וניגע בשרביט הזהב הפורימי שמשפיע ישועות, רק
נזעק ונתחנן למלכו של עולם לישועה ביום הגדול הזה!

שערי שמים נפתחים, הישועות נשפכות כיון פורימי תוסס ומבעבע.
כדי שהיום הזה לא יחלוף בלי ישועת אמת, הבה נעשה לעצמנו
רשימת ישועות אותן נבקש ביום הזה, על עצמנו, על מכרינו וידידינו,
וגם על בית ישראל כולו. המוני יהודים מצויים באיזורי המלחמה
הניטשת עתה, ומצפים לישועה. הבה ננצל כל רגע מהיום הגדול כדי
לבוא אל המלך, להתחנן לו ולבקש מלפניו, כי אז יאמר לנו המלך
'מה בקשתך וינתן לך!'

התהלים ש'חתך' שנות ציפיה...

היה זה בעיצומו של יום הפורים תשס"ב. חוצות העיר בני ברק
תוססים כהרגלם ביום הזה, הרצים יוצאים דחופים ומשלוחי מנות
בידיהם. בכל קרן רחוב נרשמים דיונים ערים בין כהנים גדולים בני
שמונה עד עשר, הצועדים לצד אחותם הכלה הקטנה, שביום הזה
זכתה סוף סוף...

רבי אריה יושב בביתו, ולבו מלא כאב. למעלה מחמש שנים חלפו
מאז נישא, כבר היה יכול להחזיק בידיו איזו כלה קטנה-גדולה או
ליצן עליז וחייכן. לא זה ולא זה, רק המתנה ארוכה, כואבת, מייסרת.
אכזבה ועוד אכזבה, ריק ושיממון. שנים ארוכות של ציפיה לילד
שיבוא כבר, שישמח או שיצעק, שיבכה או שירקוד. רק שיבוא...

ביום כמו פורים, מתעצם הכאב שבעתיים. בחוץ הכל ממהרים,
בידיהם משלוחי מנות למלמדים ולמורות, לגנות ולמנהלים.
הילדים שלהם לא נותנים מנוחה עד שהעניבה תשב בדיוק במקום
והשפם הסינטטי יסורק למשעי. אבל רבי אריה רק ממתין, שיבוא
כבר הילד שיהיה לו מלמד שצריך לתת לו משלוח מנות, או גנת
שצריך להכין לה עיצוב!

לפתע, הוא ניעור באחת מהרהוריו הנוגים. 'פורים היום!' - נזף
בעצמו קמעא, 'שושנת יעקב צהלה ושמחה!' בכוחות לא לו הוא
מתנער, ויורד אל הרחוב הצוחל. מתעלם מכל מה שמעורר בו את
הכאב, ואף רץ, ממוקד במטרה, אל עבר בית המדרש.

זוה קרה, כך בדיוק. פחות מעשרה חודשים חלפו, עד שרבי אריה זכה לחבוק בן זכר, הוא ורעייתו הפכו להורים. את השמחה שהרקיעה שחקים לא נוכל לתאר, היה זה כעין מזכרת ליום הפורים השמח, בו פעל את השמחה הזו!

את הסיפור כולו שמענו מגיבור המעשה, ידידי הרה"ג רבי אריה לייב אלבום שליט"א, ראש כולל 'אליבא דהלכתא' דחסידי נדבורנה, החושף כאן לראשונה את כח התפילה בימי הפורים כפי שחווה בעצמו, את הישועה לה זכה בזכות דמעותיו ותפילתו ביום הפורים, כדי ללמד את כולנו:

אחים יקרים, לכולנו יש משהו שמעיק עלינו, צרה שיושבת לנו על הלב. השבוע מגיע הרגע הגדול בו נוכל להיפרד מהצרות שלנו אחת ולתמיד, להיושע בתשועת עולמים. ביום הפורים שערי שמים נפתחים לרווחה, כל יהודי יכול לפעול בו את הישועה אליה הוא נכסף. אחים יקרים, בל נחמיץ את ההזדמנות, בל ניתן לייך לבלבל ולסחרר אותנו...

השבוע הזמן לפעול, ביום הפורים כדאי לבוא אל המלך ולהתחנן אליו. לא לחסוך בכוחות, לא להתקמצן על התפילות... אם לא עכשיו - כשערי שמים פתוחים - אימתי. הבה ננצל את עת הרצון לתפילה נרגשת מעומקא בליבא, הבה נעמוד בשער המלך בלבוש שק ונזעק זעקה גדולה ומרה. כי רק כך נזכה לצאת מלפניו בלבוש תכלת וחור ועטרת זהב גדולה, וכולנו - כל המצפים לישועה - נזכה לצהול ולשמוח בישועת ה'!

המסמכים הסותרים והבעיה הנעלמת...

היה זה בחורף תש"פ, בבית אחת המשפחות בברוקלין שבניו יורק. אחת מבנות המשפחה סבלה מכאבי בטן עזים, וכשאלו הפכו לתכופים וקשים - הבינו ההורים כי יש דברים בגו. הם פנו לעצת רופא המשפחה שהפנה אותם לרופא גדול ממנו, אולם גם הרופא הגדול לא הצליח לפענח את דבר התעלומה, ושלה את הילדה הקטנה לבדיקות דם מקיפות.

כשתוצאות הבדיקה הגיעו, זימן הרופא את הורי הילדה ללשכתו, והסביר להם את המצב לאשורו. נתוני בדיקות הדם אינם מותירים מקום לספק כי במעיה של הילדה מקננת בעיה קשה, ערכים תזונתיים מסויימים בולטים בחסרונם, ואחרים מצויים ברמה גבוהה מדי. 'נראה' - אמר הרופא בהסתייגות - 'כי הילדה סובלת מצליאק - מחלה שאינה מאפשרת לגופה לפרק גלוטן, וממילא מעתה ייחסר עליה השימוש בכל סוגי הדגן...'

ההורים שמעו, וחשו כי האדמה נפערת תחתיהם. בתם עודנה צעירה לימים, אמת כי היא סובלת ממיחוישים עזים, אך הם לא העלו בדעתם כי מדובר בסוג של מחלת מעיים מורכבת למדי, המחייבת הימנעות - כל החיים! ממזונות בסיסיים כמו מיני דגן. הם ביקשו להבין עוד על הבעיה והסיבות לכך שהרופא חושש לה, ועד מהרה הבינו שהרופא בעצם מודיע להם כי הבעיה הזו קיימת, אלא שהוא רוצה שיוועצו בפרופסור ממוחה לאישור העניין סופית...

הוא הציע להם את שמו של פרופסור מהולל, אדם שנסיונו רב

שנים ומומחיותו היא בעיות כגון אלה, והנפיק להם הפניה לאותו רופא. בהפניה כתב כי הוא חושש שמדובר ל'ציליאק', והסביר את המניעים לחששו זה. הוא ביקש מההורים כי ימהרו לקבוע תור אצל הרופא הנכבד, והלה יודיע להם כדת מה לעשות מכאן ואילך...

ברגליים כושלות, חסרי אונים ונטולי כוחות, עזבו ההורים המודאגים את חדרו של הרופא, כשתוצאות בדיקות הדם וההפניה לפרופסור בידיהם. הם שבו לביתם ומיהרו להתקשר למזכירות של הפרופסור המומחה, אשר משרדו שוכן אי שם בבניין מפואר במנהטן הסואנת. התור הקרוב ביותר היה לחודש אייר, והם ניאותו להמתין לו, ולקוות לטוב.

כל הסיפור הזה התרחש בשולי החורף, ימים ספורים לפני הגיע יום הפורים הגדול. האם שליבה דאב לנוכח הבשורה לא מצאה מנוח, והיא החליטה לנצל את יום הפורים כדי להעביר את רוע הגזירה... שעת לפנות בוקר שקיטה, ליל פורים. הרחוב שסאן לפני כן כבר שקט, הרחוב שיהפוך סואן ורועש עוד כמה שעות - שליו ורגוע עדיין. האם השכימה ממיטתה, נטלה את ידיה ועברה לסלון הבית. שם, הוציאה את ספר התהלים מהארון, הזכירה את שם בתה, ופצחה באמירת תהלים נרגשת.

שעות ארוכות ישבה והתפללה ברגש ובדמעות, מחננת פני רופא כל בשר למען בתה, מתפללת מקירות ליבה. נכון, תוצאות הבדיקות מוכיחות את שהן מוכיחות, מסקנת הרופא כנראה נכונה. אבל אפילו חרב חדה מונחת על צווארה היא אינה מתייאשת, ובהגיע יום הפורים בו 'כל הפושת יד נותנים לו' - היא פושטת את היד ובחוזקה, לקבל משמים ישועה על טבעית!

לאחר תפילה ממושכת בדמעות שלישי, הניחה האם את ספר התהלים בתקווה גדולה, מייחלת לנס. היא החלה לנהל את יום הפורים בביתה בשמחה גדולה, כמו שוכחת מכל העניין. אבל במקום אחר לא שכחו ממנה...

פורים חלף, גם פסח עבר, הגיע חודש אייר. ימים ספורים לפני התור שנקבע, מתקשרת מזכירת הפרופסור לאם המשפחה, ומבקשת להבהיר כי בעקבות התפרצות הנגיף - כל מטופל יכול לבוא בליווי אדם אחד בלבד. ההורים שתכננו לבוא יחדיו לביקור הגורלי, יאלצו להחליט מי מביניהם יתלווה לבתם, ומי ישאר בבית במתח...

לאחר סיום השיחה, תוך כדי שהאם מהרהרת בלבה את מי עדיף לשלוח אל הפרופסור, לפתע היא ננערת באחת. רגע, בעת האחרונה לא נרשמו כל כאבי בטן, שקט ושלווה! - היתכן כדבר הזה?! - היא מקמטת את מצחה אגב מאמץ לחדד את זכרונה, ולא נחה דעתה עד שהיא שואלת את בעלה ואחר כך גם את בתה. כן, בחודש וחצי האחרונים לא היו כל כאבי בטן, הם חלפו לחלוטין!

מעניין! האם מזנקת ממקומה, ומנסה להבין. היא משחזרת לאחור את תולדות הכאבים, וזוכרת כי החורף היה רווי ייסורים, בשוליו היה הביקור אצל הרופא הראשון ואחר כך השני, הבדיקות וכל היתר. כל זה קרה תוך כדי כאבי בטן עזים. אולם מאיזה שלב הם פסקו? אולי מיום הפורים ואילך?! אכן כן! זכרון דברי הימים מעלה שיום הפורים חולל מהפך!

שחוק על פניו: "הלא תדע כי אתה פסול לעבודה בבית המקדש, שכן בעל מום אתה שאינך רואה בלי משקפיים...!"
 בצעירותו, חשב רבינו לחבר קונטרס מקיף על כל ענייני 'במה', שהיתה בזמן שהיו ישראל מקריבין עליה קורבנות. ואכן העלה כמה מחידושי תורתו ב'שיח השדה' (חלק ג', מנחות ובעוד מקומות).
 אנו מבקשים בכל יום בסיום תפילת שמונה עשרה: "שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, ותן חלקנו בתורתך", והקשה רבינו שליט"א: וכי מה שייכות בין תפילה לבניין בית המקדש לבין 'תן חלקנו

בתורתך? אלא יישב רבינו: ישנם חלקים רבים בתורה שקשה לנו להבינם, כל זמן שאין בית המקדש על מכונו, כגון סדרי העבודה על כל הפרטים והמונן עניינים, עד שלא רואים ממש - קשה מאוד מאוד להבין אותם, וגם כשבית המקדש בנוי, הרי כל מי שהיה רואה את העבודה המיוחדת של מלאכת שמים, היה מכוון גם הוא למלאכת שמים ועוסק בתורה (תוס' ב"ב כ"א א) וזהו, אפוא, עומק הבקשה "שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך". אמן ואמן!
 (מתוך דברי ש"ח 162)

שאינן בה חשיבות של ממש, כגון שמעודד את חברו בדברים, וחושב לעצמו שלא עשה כלום, אולם לעתיד לבוא יראה שמפעולה והתאמצות אחת קטנה פעל גדולות ונצורות, ויקבל שכרו משלם על הכל.
 על הדברים האלה היה חוזר הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, והוסיף סיום לסיפור זה, שבשנת תרפ"א לפ"ק, כשתקפו הצרות את ישראל, החליטו שמונה עשרה בחורים מתלמידי ישיבת נובהרדוק לברוח מגבולות רוסיה, מבלי שיהיה להם אישורי יציאה. לדאבון לב נתפסו הבחורים על ידי שוטרי הגבול, והיו כולם בסכנה גדולה, כי בדרך כלל היו מענישים את הבורחים בעונש מיתה.
 משהגיעה הבשורה הקשה אל התלמידים שנשאר בשיבה, שלחו

תיכף הודעה לגדול הדור הגאון רבי חיים עוזר גראדינסקי זצ"ל לשאול כדת מה לעשות, והוא שלח אותם לאותו יהודי שהציל את המלך מידי רודפיו, שימהר ויבקש מהמלך לשחרר את הבחורים, ועל ידו אכן ניצלו מן המוות לחיים, ובזאת סיים הגר"י גלינסקי במתיקותו: "המלך הודה לאיש מצילו שהציל את כל תושבי רוסיה, אך אני מוסיף ואומר, שבפעולתו זו הציל עוד שמונה עשרה בחורי ישיבה (החשובים פי כמה מכל גויי רוסיה), ולא עוד אלא שבין קבוצת בחורים זו היה גם הבחור רבי יעקב ישראל קנייבסקי, ואף הוא ניצל מן הסכנה על ידו, ונמצא שבפעולה אחת גרם להאיר את כל העולם כולו בתורתו של אותו גאון וצדיק".
 (מתוך 'באר הפרשה' ויקרא פ"ב)

חול? לא ולא! אני מברח מריצות! את המריצות אני מוכר מחוץ לגבול במחיר מפולפל, ומזה אני מתפרנס...
 מה התברר? השומר התרכז בטפל, בחול, ולא הסתכל על העיקר: על המריצות!
 רבות! בפורים יש הרבה מאד 'חול'. הרחוב מלא בדברים טפלים ושטותיים, וחלקם אף מסוכנים מאד או מזיקים לבריאות. לצערנו הרב, יש רבים המתפתים להתמקד בחול הטפל...

זאת במקום להתמקד במריצה: פורים הוא יום המסוגל לריצה כלפי מעלה! בפורים "כל הפושט יד ומבקש רוחניות - נותנים לו!"
 הבה נניח את הטפל ונתפוס את העיקר!
 הבה ננצל את היום הנפלא והגדול הזה, לבקש מהש"ת סיעתא דשמיא לעלות מעלה מעלה בתורה וביראת שמים.
 נזכור: שערי שמים פתוחים ביום זה!
 (מתוך 'שחר טוב' פורים)

מדי פעם היה מעמד נורא הוד, כשהתווכחו ביניהם אם מימרא פלונית נמצאת בסוף פרק ז' או בסוף פרק ח', או אם התוספות בענין פלוני הוא בדף י"ג או בדף י"ד, מ"ז או ל"ז וכדומה, עד מהרה הוצאה גמרא מהארון, לתדהמת כולם לפעמים צדק הבחור, כמה פעמים צדקו גם שניהם כשאחד כיוון לענין פלוני והשני לענין דומה, המעמד עשה רושם כביר בל ימחה על המספר הנ"ל, אשר היה נרגש מאוד, וכמה ימים אח"כ היה ממש משולהב מאותו מעמד.
 לאחר שסיפר הנ"ל את הסיפור מתוך התרגשות עצומה, הוסיף, שלמחרת בתפילת ערבית פגש את הבחור עוד הפעם, ושוב חיכה עליו זמן רב עד שיסיים תפילתו, ואח"כ ניסה לדובב אותו בכוח

שיאמר לו כמה הוא תולה זכיינו, מלבד כמובן לימוד בהתמדה...
 הבחור השתמט כאינו יודע מה רוצים ממנו, ושכל מי שלומד ברציפות הוא כך, וניסה להעביר את הנושא מדי פעם, אך עם כל זאת לבסוף פלט משפט עצום, שאביו תולה הדבר, כמה שזקנתו היתה מרבה באמירת תהלים ותפילות במיוחד על ענין זה, שתזכה לכאלו יוצ"ח, ולכן עזר לה הקב"ה בנכד כזה...
 ללמדך שכדי לזכות לבנים טובים, צריכים לבכות ולהתחנן ולהתפלל עוד ועוד - "ויבך אותו אביו" - ואז זוכים לבנים ובני עוסקים בתורה ובמצוות.
 (מתוך 'נועם שיח' מכון אפריון לשלמה, ויקרא תשפ"ב)

נושא באשמת הגזלה, ובוודאי שאין לתלות על צווארו אשמת מרד בשלטון הצרפתי.

ה'חתם סופר' התפעל אז שוב, מהבחינה שהנהיג הקדוש ברוך הוא בבריאה של "וראית את אחורי ופני לא יראו". למפרע התברר, שלפני עשרות שנים סיבב הבורא את בואו של החייל הצרפתי למינץ, והוכרח למורת רוחו לישון עמו בחדר אחד, כדי שבסופו של דבר זה מה שיעמוד לו להצלה וישועה.

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא' כי תשא)

ישרותו וצדקת דרכיו, ואל לו לדאוג כי לא יאונה לו כל רע, אך ביקש ממנו, שלצורך מראית עין של חבר מרעיו השופטים, עליו להשמיע את כל טענותיו קבל עם ועדה בביטחה, ושלא יחוש מהחרבות השלופות.

כדבריו כן נהג ה'חתם סופר'. נכנס לאולם והשמיע את טענותיו ברגע ובשלוה, כשלאחריו פסק השופט הראשי, שהוא יצא זכאי במשפטו ונקי מהאשמות שהוטלו עליו, בטענה שהיות וחתמתו האיטית לא מתנוססת על פסק הדין, רק חותמת בית דינו, אין הוא

המשך מעמוד 14 | הרב בנימין בירנצוויג

חשש רבי ישראל שלא יוכל לקיים מצות הצדקה בהידורה, לדאוג לעניים לרוממם ולכבדם! כי זו היא מעלת הצדקה!

לסיום אפשר להמליץ על כך את התפילה "זורע צדקות מצמיח ישועות" כפי שכבר כתבו בספרים הקדושים, שאדם ש'זורע צדקה' הוא 'מצמיח ישועה', אבל יש להוסיף שכשהנתינה של הצדקה היא

לא רק נתינה אלא זריעה - שכמו שאדם זורע זרע הוא בודק ובוחר את הדברים והדרכים הכי טובות כדי שהזרע יקלט יצמח ויגדל, כן בנתינת הצדקה המעלה היא לתת צדקה לא כנתינה לעני וגמרנו, אלא כנתינה עם לב מחשבה ותחבולה שירגיש טוב בנתינה זו - זו פסגת מעלת הצדקה והיא צדקה המצמיחה ישועות!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

המשך מעמוד 20 | הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

היא מתקשרת לרופא שהפנה אותם אל הפרופסור, והלה מבקש לעיין בתיק בשנית. הוא מביט בתיק הרפואי, ופוסק קצרות: 'אין לי מושג. אני שלחתי אתכם אל הפרופסור? - כן, אני רואה שכך רשמתי, אבל אינני רואה כל סיבה לכך! התור מיותר, תבטלו אותו. הילדה בריאה! ההורים, ששלחו את סיפורם אל המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מעידים כי הם מחזיקים בידיהם את שני המסמכים: המסמך ה'מרשיע', בו הרופא כותב, כמה ימים לפני פורים, שכל הנתונים מוכיחים שמדובר ב'ציליאק', ומפנה אותם אל הפרופסור. ולצידו, המסמך ה'מזכה', בו הרופא כותב כי אין להם כל צורך בביקור, הכל בסדר!

מדהים! מה קרה באמצע? - באמצע היה פורים. ויום הפורים - מי שמנצל אותו נכון, יכול לזכות שהעולם ישתנה לכבודו, שהכל יתהפך לטובה. יום הפורים הוא הזדמנות חד שנתית נפלאה, בה 'כל הפושט יד נותנים לו', פותחים עבורו שערי שמים. זה דורש תפילה, זה מחייב דמעות, זה לא יקרה בלי שנקיש בשערי שמים בכל הכח...

וככל שנתפלל היטב, נזעק מעומק ליבנו למעננו, למען ידידנו וקרובינו, למען מכרינו הזקוקים לישועה, למען עם ישראל כולו, השרוי בצרה - כך נזכה שבורא עולם יושיט לנו את שרביט הזהב, ויזכנו לשמוח בישועת עולמים!

שמחה כפולה בתפילה קצרה...

היה זה לפני עשרות בשנים. לביתה של הרבנית טויסיג ע"ה, אמו של יבלחט"א המשפיע הגה"צ רבי אהרן שליט"א, הגיעו בני זוג שבורי לב, ותינו את צרתם. בביתם יושב בנם בן ה-28, מצפה

לישועה בהקמת ביתו. אחריו בתם, 'רק' בת 26, מייחלת גם היא לרגע הגדול...

הרבנית שמעה, וליבה נעצב. היא פנתה לבנה - רבי אהרן שליט"א - ממנו שמענו את הסיפור, והציעה לו כי ביום הפורים יסע אל הכותל המערבי, ויתפלל שם למען האח והאחות מעוכבי הזיווג. היא ידעה שפורים הוא יום עמוס במצוות ובמשימות, וביקשה ממנו כי למרות זאת - יסור אל הכותל המערבי ויתפלל שם למענם, ולו תפילה קצרה, כי בפורים אפשר לפעול ישועות גדולות גם בדקות ספורות. למותר לציין כי רבי אהרן ציית לבקשה, וביום הפורים הגיע אל הכותל המערבי. ביום כמו פורים אין בו קהל גדול, ולפיכך הצליח להתרכז בשלווה, ולהתפלל למען האח והאחות המצפים כל כך לזיווגם. הוא התחנן ברגש רב, ואחר - שב לביתו, מצפה לישועה...

וזה קרה, ובגדול: לביל בדיקת חמץ, פחות מחודש מיום הפורים, בא הבן בברית האירוסין. שנות המתנה ארוכות הסתיימו להן פחות מחודש מאז התפילה הנרגשת בכותל המערבי ביום הפורים. לא חלפו אלא שבועיים וקצת, ובליל ראש חודש אייר התארסה גם הבת בשעה טובה ומוצלחת!

ללמדנו: פורים בא, שמחה גדולה, הזדמנות אדירה. 'מה בקשתך ויינתן לך'. רק לבקש, להתחנן, להתעקש. למלך המושיע יש די והותר ישועות באמתחתו לחלק לכולנו, והוא יתן אותן לקוראים אליו באמת ביום הפורים. הבה נעשה זאת מכל הלב!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפורסם פניני פרשת שבוע

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ באיזה מקרה כדאי לברך 'אלקי נשמה' דווקא לאחר שינה ביום?
- ◆ מתי עדיף לומר תהילים - לפני תפילת שחרית או לאחריה?
- ◆ מדוע רצוי לכסות את הראש בטלית?

הלכות שונות

• האומרים פרקי תהילים בבוקר, עדיף שיאמרו אותם לפני תפילת שחרית מאשר לאחריה. ויש שכתבו, שדברים אלו אמורים רק על אלו האומרים את פרקי התהילים בדרך שבח והודיה, אבל האומרים אותם בדרך תפילה ובקשה, ראוי שיאמרו אותם לאחר התפילה.

• השומע ברכה מפי אחר, והמברך אומרה באופן שיוצאים בו ידי חובה רק בדיעבד, וכגון שמדלג מילים שאינן מעיקר הברכה - מיד כשהשומע מבחין בכך שהברכה אינה נאמרת כראוי, יכוון שלא לצאת ידי חובה בשמיעתו, כדי שיוכל אחר כך לאומרה בעצמו כראוי.

מהלכות ציצית

• לאחר נטילת הידים בבוקר, יש ללבוש את הציצית לאלתר, כדי שלא לשהות - וכל שכן שלא ללכת ארבע אמות - ללא ציצית. ואין ללבוש את הציצית לפני נטילת ידים.

• לאחר הברכה על ה'טלית גדול', יש לכסות את הראש ואת הפנים - עד הפה, ולא עד בכלל - בטלית, ולאסוף את ארבע כנפותיה אל הכתף השמאלית, למשך זמן של הלוחך ארבע אמות.

• רצוי לכסות את הראש בטלית, משום שכיסוי זה מכניע את לב האדם ומביא ליראת שמים. וכתבו אחרונים, שבשעת התפילה, מתחילתה ועד סופה, צריך לכסות את הראש בטלית.

• מנהג ישראל מקדמת דנא, לתפור על גבי הטלית 'עטרה' מְבֵד, במקום בו מכסים את הראש, כדי ששתי הכנפות שלפניו תהיינה תמיד לפניו, ואלה שלאחוריו תהיינה תמיד לאחוריו.

מהלכות ברכות 'אשר יצר' ו'אלקי נשמה'

• מי ששכח לברך 'אשר יצר' לאחר עשיית צרכיו, ונזכר בכך לאחר שעשה צרכיו פעם נוספת - לדעת השולחן ערוך, מברך אשר יצר פעמיים; ולדעת אחרונים רבים, מברך פעם אחת בלבד, וכן הלכה.

• מי שהתחייב בברכת אשר יצר, ולאחר מכן אכל או שתה, והוצרך לברך ברכה אחרונה; או להיפך, שאכל ושתה, ולאחר מכן התחייב בברכת אשר יצר - יברך אשר יצר, ואחר כך ברכה אחרונה.

• למנהג בני ספרד, בנוסח ברכת אשר יצר, אומרים: "אֵי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם וְלִעְמוֹד לְפָנֶיךָ", וב'נוסח ספרד', מוסיפים: "אֶפְלוּ שְׁעָה אֶחָת"; ואילו למנהג בני ספרד, אומרים: "אֵי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם אֶפְלוּ שְׁעָה אֶחָת".

• ברכת 'אשר יצר', מתייחדת מכל הברכות בכך שהשולחן ערוך והרמ"א מפרשים אותה מתחילתה ועד סופה, באריכות שאינה מצויה בשולחן ערוך; כאשר על חלקים מנוסח הברכה - כגון "שָׁאֵם יִפְתַּח אֶחָד מֵהֶם או יִסְתֵּם אֶחָד מֵהֶם", מובאים מספר פירושים.

• ברכת 'אלקי נשמה', אינה פותחת במילים "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, ולכן ראוי להסמיכה לברכת אשר יצר; וכן מנהג רוב ככל ישראל בימינו.

• מי ששכח לברך אלקי נשמה, ונזכר לאחר תפילת שחרית - יש אומרים שכבר יצא ידי חובה בברכת 'מחיה המתים', ויש חולקים. ואם ישן מעט ביום, לכל הדעות יברך אלקי נשמה.

• בשעת אמירת ברכת אלקי נשמה, יש להפריד בין המילה "אֱלֹקֵי" למילה "נְשָׁמָה", באופן שלא יהיה נשמע, חלילה, כאומר שהנשמה היא אלהיו.

איזה תענוג זה ככה בסוף זמן, לחוות 'פרישקייט' בכזה עוצמה, לשמוע את כל ה'טריים' בתחילת הדרך. בקיצור - אלול פינת פורים...

החיזוק של 'יום כיפורים' כ'פורים'

ועכשיו נגיע ל'פורים'.

כך מספר לנו בהתלהבות הרב ישראל היימן, פעיל 'אחינו' שמסייע בלימוד ובקליטת התלמידים בישיבה.

לפני שבועיים התקיימה בישיבה שבת אורחים מורחבת עם כ-200 נערים מכל רחבי הארץ שבאו לחסות לשבת אחת בצל כנפי השכינה.

הייתה שבת מרוממת במיוחד שאפילו הוותיקים שבישיבה טוענים שהם לא זוכרים התעלות ועוצמה כזו כבר הרבה מאד שנים, השבת הזו גרמה לעשרות נערים להחליט לנסות, לבוא לבדוק, ולהיכנס לפחות לתקופה לישיבה.

אווירה כזו של עשרות חדשים וכל יום מתקבלים חדשים באמצע השנה זה דבר נדיר, הכמות הזו מתאימה לתקופות הסליחות רק שעכשיו יש הרבה יותר זמן ופניות להשקיע בכל אחד ולנסות לשמר ולקרר כל בחור חדש.

איזה תענוג זה ככה בסוף זמן, במקום ללכת ולהנמיך פרופיל כמו שקורה בהרבה מקומות, לחוות 'פרישקייט' בכזה עוצמה, ללמוד בחברותות ולסייע בהצמדת אברכים לחדשים, לשמוע את כל ה'טריים' בתחילת הדרך, ללמד גמרא את השלב הראשון, בקיצור - אלול פינת פורים...

ידועה האמרה המפורסמת 'יום כיפורים הוא כ-פורים'. אם רוצים לקשר בין שני הימים האלו. תשמעו סיפור קטן.

אחד ממרכזי התשובה הגדולים והבולטים בעולם, הוא ללא ספק זה שבישיבת 'אור החיים', בראשותו של הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א.

צעירים ומבוגרים מכל רחבי הארץ הרוצים לחזור בתשובה מתמגנטים ממש למקום תורה זה.

ישיבת 'אור החיים'. קנתה לה שם בכל העולם, ושם, בישיבה המפורסמת והמתנוססת לתפארה, יודעים איך להקנות לכל יהודי החפץ בכך, את היכולת ללמוד גמרא, להבין את דברי הגמרא ואפילו ללמוד בכוחות עצמו דף גמרא. ולהגיע להישגים גדולים.

אין זה עניין של מה בכך, כשמדובר באנשים שלא גדלו על ברכי החכמים, ולא הורגלו מצעירותם בהוויות דאביי ורבא.

ועכשיו נגיע ל'יום הכיפורים'. תקופת העומס של הפעילות היא בדרך כלל בימי הרחמים והסליחות. מן המפורסמות היא אמירת הסליחות בבית המדרש של ישיבת 'אור החיים' או אולי יהיה מדויק יותר לומר "בבתי המדרש של הישיבה", משום שההיכל הגדול ובו כ-1,200 מקומות אינו מספיק להכיל את הקהל העצום, וההמונים מתכנסים בכל אולמות הלימוד והתפילה שבקומפלקס הענק של 'אור החיים'.

כך, במשך כל חודש אלול ועשרת ימי תשובה מגיעים המונים מכל רחבי הארץ, ובסך הכל עוברים ב'אור החיים' עשרות אלפי צעירים ומבוגרים, שחובשים כיפה לבנה לראשם, וליבם נמס בבואם אל הקודש, למשמע תפילתו המתחננת של ראש הישיבה שליט"א.

אותו ניצוץ שנדלק בלב רבים ממשוך לקנן בהם, ובמשך שבועות וחודשים לאחר מכן עדיין ממשיכים להגיע תלמידים חדשים אל הישיבה מכוחה של אותה התפילה.

במשך השנה למרות שתלמידים חדשים ממשיכים תמיד להגיע, אך הקצב נמוך יותר באופן משמעותי.